

M I H U S

Noorsootöö muutvas maailmas

Noorsootöö
identiteet
ja tulevik

SISSEJUHAATUS

Marit Kannelmäe-Geerts

ESF programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“
õppematerjalide arendamise koordinaator
marit.kannelmae-geerts@archimedes.ee

2013. aasta tuleb Eesti ja Euroopa noorsootööle oluline, kuna see tähistab nii meie noorsootöö strateegia lõppu kui ka Euroopa Noored käesoleva programmiperioodi lõppu. Milliseid alguseid see aasta kaasa toob sõltub meie praegustest tegevustest ja otsustest. See tähendab, et on viimane aeg tõstatada teemaks noorsootöö tulevik, kuigi tõsi on see, et arutlused noorsootöö edasise käekäigu üle toimuvad jooksvalt ja saavad praegu vaid hoogu juurde, kuna silme ees seisavad olulised vahepeatused. Tulevikust ei saa aga rääkida ilma, et oleks heidetud pilk tagasi ajalukku ja samas mõeldud ka selle peale, mis toimub praegu. Seetõttu pakubki seekordne number võimalust mõelda noorsootöö mineviku, hetkeseisu ja sealt kaudu ka tuleviku peale. Noorsootöö identiteedi teemale lükkavad uue hoo sisse ka ESF programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames toetatavad kutse väärtustamise tegevused, mille üheks väljundiks oli 2010. aasta lõpus toimunud konverents „Noorsootöö väärtustamine ja identiteet“.

Rahvusvahelisel tasandil tõusis noorsootöö teema olulisele kohale 2010. aastal tänu EL-i eesistuja riigile Belgiale, kelle selgest prioriteedist tulenevalt sai noorsootöö valdkonnana võimaluse professionaliseerumisega edasi liikuda. Sel perioodil toimus Euroopa noorsootöö jaoks mitmeid olulisi sündmuseid ja samme, mille ühte tulemust, esimest Euroopa noorsootöö konvendi deklaratsiooni, saate ka käesolevas ajakirjas lugeda. Noortepoliitika tuleviku jaoks võeti vastu ja said alguse olulised noortevaldkonda mõjutavad alusdokumendid ja strateegiad, millega tutvumist soovitaks igale noorsootöötajale, kes seda veel teinud ei ole: Euroopa noortevaldkonna uuendatud koostööraamistik (2010-2018); „Euroopa 2020“ strateegia, mille üheks initsiatiiviks on „Noorte liikuvus“, mis toetab olemasolevat EL-i noortestrategieid ning rõhutab vajadust anda läbi hariduse, sh mitteformaalse hariduse ja noorsootöö, noortele tööks ning eluks vajalikud teadmised, oskused ja pädevused.

Koos arengutega ühiskonnas, muutub ka noorsootöö identiteet ja roll. Eelmisel aastal toimunud edasimineku Euroopas näitavad, et noorsootööl on võimalus muutuda aina olulisemaks partneriks teistele valdkondadele. Eesti noorsootöö tegeleb samuti jätkuvalt oma identiteedi leidmise ja rolli kehtestamisega ühiskonnas, püüdes luua rohkem koostöökohti teiste valdkondadega. Elina Kivinukk rõhutab oma artiklis eelkõige noortevaldkonna enda vastutust, saamaks tunnustatud ja väärtustatud koostööpartneriks, tuues välja noorteorganisatsioonide professionaalsuse, tõsiseltvõetavuse, koostöövalmiduse ja tulemustele orienteerituse olulisuse sellel teel. Kanna kinnitamiseks kodanikuühiskonnas peab valdkonnas töötavatele inimestele olema selge, mida noorsootöö pakub ja mida mingi tegevusega saavutada soovitakse. Noorsootöö eesmärk on defineeritud ja soovitud tulemu-

sed riigi tasandil strateegiaga kaardistatud. Selle kõrval on oluline, et iga noorteorganisatsioon ja noorsootöötaja teeb tulevikule suunatud mõttetöö ära ka oma töö kontekstis. Seejärel on võimalik võtta julgelt sõna, olles ise kindel oma valdkonna väärtuses ja osates seda ka nendele, kes valdkonda ei tunne kirjeldada, jättes kõrvale emotsioonidele rõhuvad tulemused ning näidates noorsootöö tegelikku potentsiaali ühiskonna arengute toetamisel. Eelmisel suvel valminud konvendi deklaratsioon toob välja tõdemuse, et ka otsustajad peavad ennast viima paremini kurssi noorsootöö olemuse ja potentsiaaliga, kuid sama oluline, kui mitte veelgi olulisem, on see, et noorsootöötajad ise mõtestaksid enda jaoks oma töö eesmärgid ja väärtuse ning oleksid julgemad sellest rääkima ja selle kaudu ka poliitikakujundamisel osalema.

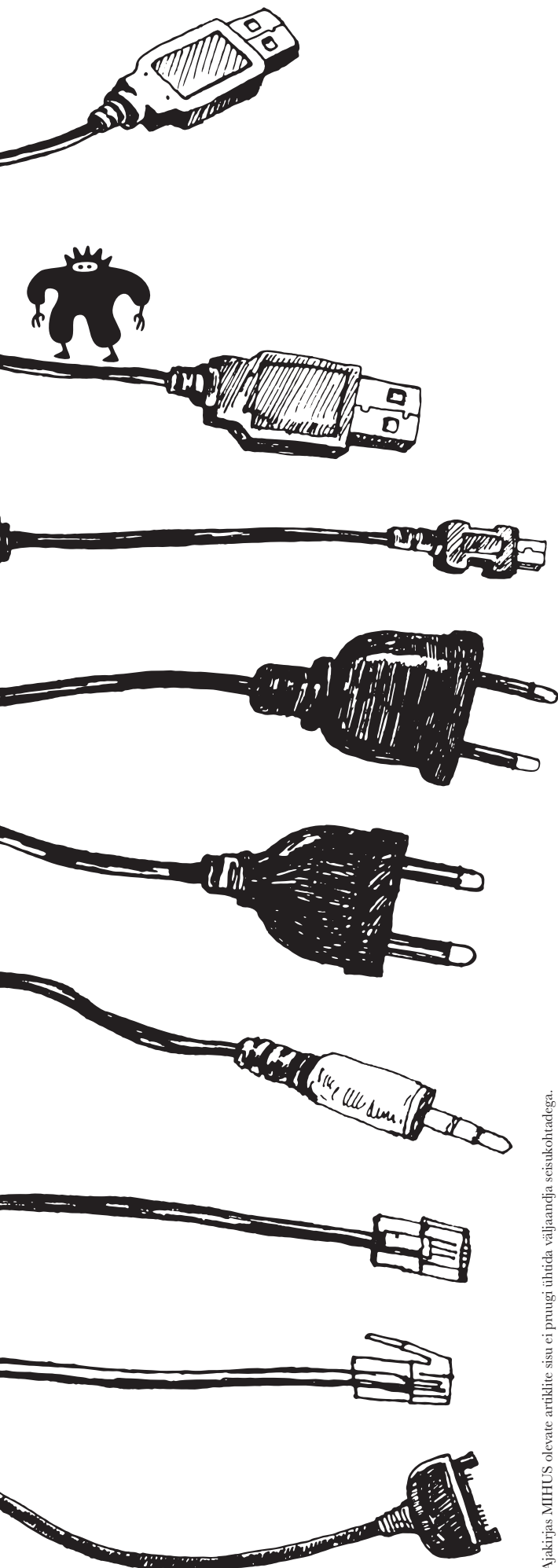
Noorsootöö olemus peab seejuures olema jätkuvalt mitmekülgne, julgustades aina enam olemasolevate tegevuste ja võimaluste kõrval leidma uusi piire ja väljakutseid, mida ületada, kuna noored on seotud jätkuvate muutustega nii elukeskkonnas kui ühiskonnas. Jätkuva enesearenguga peavad tegelema kõik noorsootöötajad, nii need, kes on enda jaoks eesmärgistanud noorsootöö läbi vaba aja tegevuste pakkumise kui ka need, kes näevad oma töö väärtust noorele mitteformaalse õpikeskkonna ja kogemuse pakkumises, omavad seda võimalust ja vastutust aidata kujundada noore inimese elu ning see läbi ka ühiskonda.

Eesti noortevaldkond, olles aastatega teinud läbi tohutu arengu ja sammudes paljude teiste Euroopa riikide ees nii mõnegi saavutusega, mõtleb aina enam ühtse noorsootöö identiteedi kujundamise peale, nii valdkonna enda, noorte, lastevanemate kui ka laiema avalikkuse jaoks. Milline on praeguse noorsootöö nägu Eestis? Identiteedi peale mõeldes sattus minu teele artikkel disainibüroo loomisest, kus arutleti tootedisaini ja reklaamimise teemadel ning lihtsustatult öeldes toodi välja tõdemus, et aina rohkem peaks tänapäeval aega ja energiat minema toote loomisele ja arendamisele ning vähem reklaamimisele, sest hea toode müüb ennast juba ise. Kuidas on lood Eesti noorsootööga? Kas peame tegelema aina rohkem noorsootöö tutvustamisega avalikkusele või looma jätkuvalt toodet, mis on oma olemuselt kõigi poolt väärtustatud – teada-tuntud ja nõutud? Identiteedi loomise teemat aitab seekordses MIHUSes lahti mõtestada noorsootöö mõju tunda saanud graafiline disainer Helene Vetik.

Käesolevat ajakirja lugedes julgustan teid mõtlema kahele küsimusele. Kui palju panustate teie noorsootöö tuleviku kujundamisesse, olles oma elu- ja töökeskkonnas valdkonna eest kõneleja ja seisja ning milliseks kujundab teie praegune töö oma tegevuste ja eesmärkidega Eesti noorsootöö identiteeti?

Head lugemist ja kaasamõtlemist!

SISUKORD

Ajakirjas MIHUS olevate artiklite sisu ei pruugi täielikult väljapaanida väljjaandja seisukohtadega.

2	Sissejuhatus <i>Marit Kannelmäe-Geerts</i>
4	Lugu Euroopa noorsootööst <i>Antje Rothemund</i>
6	\Kommentaar\ <i>Tina Sinijärvi</i>
7	Pühak, poeet, lord ja kardinal. Õppimine noorsootöö ajaloost. <i>Filip Coussée</i>
11	\Kommentaar\ <i>Priit Parro</i>
12	Noorsootöö identiteedist <i>Helene Vetik</i>
14	Ülevaade esimese Euroopa noorsootöö konvendi deklaratsioonist <i>Marit Kannelmäe-Geerts</i>
20	Noorsootöö – kas puberteedis või noorukieas? <i>Urmo Reitav</i>
21	Noorsootöö tulevik TÜ Narva kolledži üliõpilaste vaatenurgast <i>Maria Žuravljova</i>
25	Avatud noortekeskused Eestis. Minevik, olevik ja tulevik <i>Heli Erik</i>
27	\Kommentaar\ <i>Oliver Sepp</i>
27	\Kommentaar\ <i>Kristi Kruus</i>
28	Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused <i>Rein Murakas, Andu Rämmer, Uku Visnapuu</i>
34	Noorsootöö tulevikust tilkhaaval <i>Elina Kivimukk</i>

Lugu Euroopa noorsootööst

Head Eesti noorsootöö ajakirja Mihus lugejad, mul on väga hea meel jagada teiega mõningaid mõtteid, mis puudutavad noorsootöö olukorda Euroopas. Juulis 2010 korraldas Euroopa Liidu eesistujariik Belgia Gentis esimest korda Euroopa noorsootöö konvendi¹ ja järgnev artikkel põhineb minu sealpeetud kõnel.

Neil, kes tegelevad noorsootööga, võiks olla vähemalt üks ühine joon, nimelt nende huvi parandada noorte inimeste elutingimusi ja aidata noortel areneda oma võime-te piirini.

Mis puudutab konkreetset tööd, mida noorsootöötajad teevad, muutuvad asjad juba keerulisemaks. Sõna "noorsootöö" on mitmetes keeltes olemas, aga ametinimetust noorsootöötaja, mis on küll ametlik termin inglise keeles, ei saa otse mitmetesse keeltesse tõlkida. Raskused, mis noorsootöötaja defineerimisega kaasnevad, peegeldavad noorsootöö laia tegevusvaldkonda, selle rikkust ja mitmekesisust. Me leiame sotsiaal- ja kultuurivaldkonna koolitajaid, kultuuridevahelisi lepitajaid, haridus- ja sotsiaaltöötajaid, kogukonna- ja noorteliidreid, koolitajaid, kultuuritöötajaid, vabatahtlikke ja noorteorganisatsioonide aktiviste, kõik tegemas kindlat tööd, millel on kindel eesmärk. Mis on, ja peakski olema, noorsootöötajatel ühine, on see, et kõik töötavad otseselt noortega koos ja noorte heaks mitteformaalse õppe raamistikus kindlatel eesmärkidel.

Peter Lauritzeni definitsiooni järgi on "noorsootöö peamine eesmärk pakkuda ruumi ja võimalusi, et noored saaksid ise oma tulevikku kujundada."²

Samas noorsootöö definitsioonis märkis Lauritzen, et "noorsootöö on mitmekesine. Kuigi mitmetes Euroopa riikides tunnustatakse, edendatakse ja rahastatakse seda avaliku võimu poolt, on teistes riikides sel vaid marginaalne positsioon ning jätkuvalt tegeletakse sellega ainult vabatahtlikkuse alusel."

Noorte erinevad soovid, huvid ja püüdlused peegelduvad ka noorsootöö erinevates praktikates. Noorsootöö tunnustamine ja toetus vabatahtlikus ja avalikus sektoris asetub sotsiaal-kultuurilisse, poliitilisse ja majanduslikku konteksti ning konkreetseesse väärtussüsteemi, kus tegevused aset leiavad. Esimene Euroopa Noorsootöö Konventsioon kutsus meid üles ametlikult seda mitmekesisust tähistama ning noorsootöö elukutset ja noorsootöötaja ametit põhjalikumalt analüüsima.

Kui me vaatame neid 50 riiki, kes on allkirjastanud Euroopa Nõukogu Euroopa kultuurikonventsiooni või 27 Euroopa Liidu liikmesriiki, näeme me palju erinevaid lugusid ning üheskoos moodustavad nad "Euroopate noorsootöö lood."

Euroopas võime leida mõningaid riike, kus on täpselt paigas noorsootööd puudutav poliitika ja strateegiad ning erinevad avaliku sektori struktuurid, mis koos palgaliste noorsootöötajatega sellega tegelevad. Noorsootöötajatele on olemas arenenud kutse- ja kõrghariduse võimalused ning nende erialaliidud³ on aktiivsed ja jõu-

lised. Me oleme tuttavad vabatahtliku noorsootöö tunnustamise riiklike akrediteerimissüsteemidega⁴ ja mitmekülgsete kutseharidusvõimalustega. Samas, kui keegi tahab teha noorsootöös magistri- või doktorkraadi, võib sobiva koha leidmine osutada tõeliseks katsumuseks.

Kõige sagedamini kohtame Euroopas segasüsteemi, kus noorsootööga tegelevad nii vabatahtlikud kui palgalised noorsootöötajad, kuid avaliku sektori poolt volitatud noorsootöö, eelkõige kohalikul tasandil ja ühenduste ning organisatsioonide poolt elluviidavad tegevused erinevad märgatavalt intensiivsuse ja koostöötaseme poolest. Meie töö kontekstis kasutame tihti terminit "kodanikuühiskond" pigem positiivse varjundiga kirjeldamaks kodanike kaasatust. Samas on kodanikuühiskonna osa ka liikumised, ühendused ja organisatsioonid, kes ei jaga neid väärtusi, mida me püüame edendada ja mitmed isegi töötavad otseselt nende vastu.

Samuti teame, et mõnedes Euroopa riikides noorsootööd peaaegu ei eksisteeri ja kui üldse, siis tegelevad sellega ainult vabatahtlikud väga kehvades tingimustes ning riik ja kolmas sektor, kellel on ühiskonnast hoopis teised arusaamad, jälgivad nende tegevusi äärmiselt kahtlustavalt. Kaasav ja võimestav noorsootöö võib valitsustele ja väljakujunenud ühiskondlikele tavadele ohuks muutuda, sest seab küsimärgi alla status quo. Inimõiguste, kultuurilise mitmekesisuse ja pluralistliku demokraatia väärtuste edendamine võib ka Euroopas võtta kodanikuallumatuse vormi. Sellistes olukordades võib riik proovida noorsootöötajate tegevust takistada, neid ähvardada või isegi piirata nende isikuvabadusi.

Euroopa noorsootööl on väljatöötatud standardid, eesmärgid ja dünaamika, kuid seda ei saa vaadata eraldi-seisvana; ühine Euroopa noorsootöö lugu põhineb kohalike, riiklike ja üle-Euroopaliste kogemuste vahelisel suhtelusel ja sõltuvusel.

Valitsustevaheline organisatsioon Euroopa Nõukogu ja riikideühene Euroopa Liit on kahtlemata need kaks Euroopa institutsiooni, millel on kõige arenenumad noori puudutavad poliitikad, meetmed ja tugistruktuurid nii noorsootöös, noortepoliitikas kui noortevaldkonna uuringutes. Nende institutsioonide olemasolevaid noortesuunalisi poliitikaid ja mõõtmeid mõjutab loomulikult vastavate organisatsioonide ajalugu ja töökultuur, nende staatus, poliitiline mandaat ja loomulikult eelarvelised võimalused. Nende kahe institutsiooni vaheline koostööprogramm rikastab mõlemaid ning kvaliteetne noorsootöö on selle üks peamisi eesmärgi.

Euroopa Nõukogu noortevaldkond on ligi nelikümmend aastat olnud "teadmistepagasiks kõigele noortega seonduvale", kus tegevused viiakse ellu valitsusesindajate ja noorteorganisatsioonide ühiste otsuste tulemusel. Nõukogu edendab mitmepoolseid noortele suunatud tegevusi Euroopa Noorte Fondi kaudu ning korraldab kohtumisi ja koolitusi Euroopa Noortekeskustes Strasbourg-is ja Budapestis. Inimõiguste ja demokraatlike väärtuste alase teadlikkuse tõstmine on peamine põhimõte, millest Eu-

roopa Nõukogu noori puudutaval koostööl lähtub ning peamiseks partneriteks on erinevad noorteühendused ja -organisatsioonid.

Programmi Euroopa Noored raames, mis sai alguse üle kahekümne aasta tagasi, juhib Euroopa Liit maailma suurimat noortevahetus- ja koolitusprogrammi, mille maht, tegevusvaldkonnad ning noortele ja noorsootöle pakutavad võimalused on paarikümne aasta jooksul pidevalt kasvanud. 33 rahvuslikku bürood ja 8 SALTO kontorit on nende meetmete peamised elluviijad.

Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liidu noorsootöö-alased programmid ja meetmed on ettenähtud riikliku ja kohaliku tasandi noorsootöö toetamiseks, rikastades seda Euroopa dimensiooniga. Euroopa programmid pakuvad võimalusi kogemuste vahetamiseks, teadmiste suurendamiseks ja kvaliteedi arendamiseks, ning mis peamine, loovad noorsootöle ühise väärtuspõhise raamistiku. Interaktiivsete ja mänguliste metodoloogiate väljatöötamine võib küll olla noorsootöö kõige nauditavam ja kütkestavam osa, kuid me ei tohi kunagi unustada, et metodoloogia ei ole eesmärk omaette, vaid see peab põhinema inimõigustel ja demokraatlikel väärtustel, et vältida võimalikke väärtõlgendusi või kuritarvitamist.

Väärtused, millest me kõneleme, on kirjas Euroopa institutsioonide asjakohastes noortepoliitika dokumentides: inimõigused ja põhivabadused, austus mitmekesisuse ja inimväärikuse suhtes, pluralistlik demokraatia ja osalus, sotsiaalne sidusus ja loomulikult rahu.

Samas ei ole kerge neid samu väärtusi noorsootöö praktikas rakendada, kuivõrd noorsootöö eesmärgiks on ühtaegu nii üksikisiku kui kogu ühiskonna areng.

Noorsootöö tegutseb ühelt poolt noore inimese sõltumatuse ja iseseisvuse suunas, toetades tema isikliku arengut ja iga tüdruku või poisi, neiu või noormehe sotsiaalset emantsipatsiooni. Tervislik mitmekülgne elu normaalsetes elutingimustes ja tähendusrikas vaba aja veetmine on loomulikult osa sellest.

Teiselt poolt on noorsootööl oluline ühiskondlik roll, julgustades noori teiste eest vastutust võtma ja mitte ainult isiklike huvide keskendumiseks, vaid osalema kogu ühiskonna kujundamisel. Noorsootöö peab andma vastuse mitmetele ühiskondlikele väljakutsetele ning täitma tuletõrjebriigaadi rolli, pakkudes võimalikke lahendusi töötust, rassismi, ebatolerantsust, vägivaldsust ja marginaliseerumist puudutavatele probleemidele.

Sellest tulenevalt on noorsootöötajal väga vastutusrikas ja keeruline ülesanne olla noorele antud väärtuste raamistikus usutav ja siiras eeskuju. Keegi ei saa teisi õpetada, ilma et ta neilt ise õpiks; see võiks olla põhimõtteks lugupidavas suhtes noorsootöötaja ja noorte vahel.

Noorsootöötaja on ühtlasi ka suhete looja, olgu selleks siis suhted erineva taustaga noorte, sugupõlvete, poliitika kujundajate ja noorte, avaliku võimu ja noorte või erinevate noortepoliitika mõjutajate ja kohaliku kogukonna vahel. Enamus noorsootöötajaid on oma mitmekülgsest vastutusest igati teadlikud, kuid aeg-ajalt sattuvad nad ahastusse, kui nende tööd ei tunnustata, mõisteta ega austata. See ei tähenda, et noorsootöö oleks identiteedikriisis, kuid see võib näidata, et tegemist on üldisema suhtlusprobleemiga ning ilmselgelt infopuuduse ja vähe-

se usuga sellesse, millist positiivset mõju avaldab noorsootöö ja mitteformaalne haridus üksikule noorele või ühiskonnale tervikuna. Kui keegi ei kuula, siis ka midagi ei räägita, areng ei sõltu kunagi ainult ühest poolest.

Kuidas mõjutab see kõik esseeisvat tööd? Kutsun teid kõiki üles võimalikud alaväärsuskompleksid selja taha jätma, olema enesekindel ja tundma uhkust noorsootöö üle. Üks noorsootöötajate pädevusi on suurepärase võime ja valmidus endasse süüvida, tegeleda eneseanalüüsiga ning määratleda takistused ja väljakutsed oma töös.

Selle asemel võiksime hoopis keskenduda sellele, kuidas noorsootöö kaudu arendada loomupärast poliitilist kaasatust ja teavitada noorsootöö tugevustest, oskustest ja võimalustest neid, kes ei ole noorsootöötajad või noored. Noorsootöötajad on noorsootöö peamised eksperdid.

Kuidas sellest rikkalikust teadmiste-, oskuste- ja kogemustepagasist teavitada teisi võtmeisikuid kõikehõlmasval ja sisutihedal viisil, et tagada noorsootöö jätkusuutlik kaasatus poliitikadokumentides ja eelarvetes?

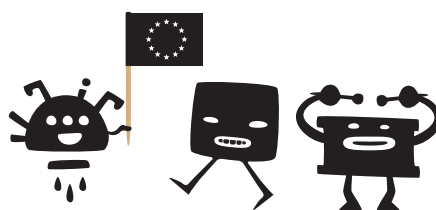
Kuidas tagada kvaliteetne noorsootöö ja teatud standardite järgimine püüdes ühtaegu säilitada selle suurepärase mitmekesisust? Kuidas vastavad kutsehariiduse võimalused ja noorsootööalased uuringud 21. sajandi väljakutsetele? Kohaliku omavalitsuse noorsootöö, erinevalt vabatahtlikust sektorist, tihti Euroopa noorsootöös eriti ei osale. Kas õppereform suurendaks omavalitsuste rolli Euroopa tasandil?

Kuidas saab vabatahtlik sektor ja noorsootöö omavalitsuste ja avaliku sektori vastutusalas noorsootöötaja elukutse standardi määratlemisel mõlemale kasu tuua? Kindlasti toob elukutse väärtustamine kasu ka noorteor-organisatsioonidele ja -ühendustele, kus töötab ühe rohkem täiskohaga töötajaid.

Kuidas muuta noorsootööalased teadmised ja empiirilised andmed kättesaadavaks noortevaldkonna uurijatele?

Kuidas defineerida noorte osaluse ja heaolu, võimestamise ja nõustamise vahelised erinevused ja üksteise täiendamised? Kuidas takistada noorsootöö muutumist majanduslike huvide või päevapoliitiliste eesmärkide saavutamise vahendiks? Majanduskriisi tingimustes võib kergesti juhtuda, et demokraatlikud õigusriigi põhimõtted, rahu tagamine, sotsiaalne sidusus ja inimõigused jäävad poliitiliste ja majanduslike huvide kõrval tahaplaanile. Peaksime võib-olla mõtisklema vana hüüdlause "Noored on ressurs, mitte probleem" üle, kui ressurs tähendab seda, et noored inimesed taandatakse ainult maksumaksjateks ja erinevatesse sotsiaalkindlustusskeemidesse panustajateks. Samal ajal peaksime otsustavalt kasutama praegust demograafiliste väljakutsete ajastut, et luua keskkond, mis väärtustab rohkem nii noori kui noorsootööd.

Noorsootöö on pidev protsess, ühtaegu pidevalt arenev ja arendav töö. Olla noorsootöötaja tähendab ellu viia vastutustundlikku ja üllast ülesannet. Euroopa noorsootöö lugu kirjutavad mitmed võtmeisikud, noorsootöötajad peaksid kindlasti olema nende lugude peamised toimetajad ning julgema seada suuri eesmärke.

Antje Rothemund

Alustanud Euroopa Nõukogus tööd aastal 1991 Strasbourg'is Euroopa Noortekeskuses haridusvaldkonnas. Ta on spetsialiseerunud täiskasvanuõppele ja noorsootööle ning alates septembrist 1999 kuni märtsini 2011 juhtis Antje Euroopa Nõukogu Euroopa Noortekeskuse tööd Budapestis Ungaris. Üle-Euroopaliste noorsootööle ja Euroopa Nõukogu 47 liikmesriigi valitsuste vahelisele koostööle suunatud koolitusprogrammide raames osales ta hariduskontseptsioonide väljatöötamisel ja elluviimisel, inimõigustealase hariduse, haridustöötajate koolitusprogrammide ning metodoloogiate koostamisel mitteformaalses õppes ning samuti ka Euroopa noortepoliitika arendamisel ja elluviimisel. Alates aprillist 2011 töötab Antje Rothemund Euroopa Nõukogu büroo juhina Belgradis Serbias.

¹ Loe lisaks: www.youth-eutrio.be

² Peter Lauritzen, 2006, "Eggs in a Pan, Speeches, Writings and Reflections by Peter Lauritzen", Council of Europe, 2008. book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2347

³ Näiteks Liit "The Community and Youth Workers" (eesti k. noorsootöötajate kogukond) Suurbritannias www.cywu.org.uk, mis omakorda kuulub ühinguusse www.unitethunion.org

⁴ Näiteks Prantsusmaa süsteem BAFA või BAFD www.bafa-bafd.gov.fr, Juleica Saksamaal www.juleica.de, või Portofolio de l'engagement in Luksemburgis www.snj.lu/portfolio

\Kommentaar\

Lugesed artiklit „Euroopa noorsootöö lugu“ tekkis palju mõtteid ja eelkõige Eesti hetkeolukorra võtmes. Noorsootööd tehakse kõikjal ning erinevused tulenevad kultuurilisest taustast ja eluolust. Nõustun autoriga, et ühiseks jooneks peaks kõigil olema eesmärk aidata noortel enda võimeid parimal viisil arendada. Noorsootöö tööpõld on ääretult lai ja mitmekesine. See ulatub erinevate võimaluste loomisest ja pakkumisest kuni probleemide lahendamise otsimiseni, noorte kaasamise ja erioskuste arendamise ning treenimiseni.

Artiklist loetu põhjal Eesti noorsootöö maastikku analüüsid jõudsin järeldusele, et meil on olukord üsna hea: valdkonda reguleerivad seadused, strateegiad, rakendusplaanid ja standardid. Nagu mujal Euroopas, teostavad ka meil noorsootööd nii vabatahtlikud, MTÜ-d, FIE-d ja kohalike omavalitsuste allasutused. Aktiivselt tegutsevad erinevad noorteühingud, koolivaheaegadel toimuvad noortelaagrid ja töömalevad. Huvikoolid on pikaajalise traditsiooniga ja pea kõikides omavalitsustes on hästitoimivad avatud noortekeskused. Efektivemaks toimimiseks vajab noorsootöö ühist meeskonda ja selleks on vaja erinevate osapoolte vahelist koostööd tõhustada.

Eestis on suhteliselt head noorsootöö teostamise võimalused, kuid rahastamine ei tohiks sõltuda niivõrd kohaliku omavalitsuse jõukusest. Lisaväärtust toovad rahastusvõimalused projektitaotluste abil ning rahvusvahelise noorsootöö edendamisel on suur roll Euroopa Noorte programmidel.

Nagu artiklist selgus on Eestis, sarnaselt paljudele Euroopa riikidele, keeruline leida võimalust omandada noorsootöös magistri- või doktorikraad. See on kahetsusväärne ja alaväärtustab noorsootöötaja ametit. Viimastel aastatel on Eestis näha mitmeid positiivseid samme: võimalus omandada noorsootöötaja kutse kuni 5. tasemeni ja noorsootöö kvaliteedi hindamise süsteem. Stardiplatsi loomine annab lootust, et tulevikus hakatakse rohkem tunnustama ka mitteformaalhariduses omandatud.

Olen ise noorsootööga seotud olnud üle 10 aasta ja sealhulgas Keila Noortekeskuse sünni ning arenguga tegele- nud varsti juba 9 aastat. Olen tuli hingeline noorsootöö vajalikkusesse uskuja ja olen kindel, et sellel on oluline roll noore arengus. Noorsootöötaja on noorele toeks,

abiks ja eeskujuks tema väärtushinnangute kujunemisel ja osalus kogemuste saamisel. Noorsootööl on parimad võimalused noore tolerantsuse, empaatiavõime ja tervisekäitumise kujundamiseks ning edukaks sotsialiseerimiseks. Noorsootöötaja on suureks abiks erinevate praktiliste oskuste harjutamises ja omandamises, nagu näiteks probleemide lahendamine, otsustamine ja vastutamine.

Artikli lugemine tekitas palju küsimusi seoses sellega, kuidas noorsootöötajad peaksid oma tänuväärset tööd edasi tegema nii, et see ei kaotaks mitmekesisust ja et sealjuures oleks tagatud kvaliteet. Loetud kirjatükk avas mõnes mõttes mu silmad ja aitas selja taas sirgu ajada. Pole mõtet kurta, et meid ja meie tööd ei tähtsustata ega mõisteta piisavalt. Me ise peame olema uhked ja tähtsustama oma panust noore arengus ning selgitama kõigile noorsootöö olulisust ja väärtust. Meie oleme need, kes peavad tõhustama koostööd erinevate noorsootöö teostajate ja valdkondade vahel. Nõustun autoriga, et noorsootöötajad on peamised eksperdid noorsootöös ja seetõttu on loomulik, et me seda valdkonda ka mitte- asjatundjatele selgitame. Ainult seeläbi on võimalik kujundada poliitikat noorsootööle soodsas suunas, noorsootöötaja ametit prestiižikamaks muuta ja ühiskonna tunnustust pälvida.

Tiina Sinijärv

Keila Avatud Noortekeskuse juhataja

Keila Noortekeskusel täitub 1. oktoobril üheksas tegutsemis- aasta. Selle ajaga on noortekeskus arenenud mitmekülgseid vaba aja sisustamise võimalusi pakkuvaks piirkondlikuks keskuseks. Lisaks tavapärasele tegevustele on saalis sportimise võimalused, tegutsevad erinevad huviringid, bändiruum ja stuudio ning DJ-de harjutusruum. 2002. aastast vahendame Lääne-Harju piirkonnas noorteinfot ja osutame karjääriteenuseid. Viimaseks saavutuseks on noorteraadio Kraadio käivitamine, kus noored ise teevad saateid. Teeme edusamme rahvusvahelises noorsootöös ja hetkel on meil programmi Euroopa Noored raames vabatahtlik Ungarist. Noortekeskuses tegutseb noorteaktiiv ja aasta alguses on töö ka erinoorsootöötaja.

www.keilanoortekeskus.ee

PÜHAK, POEET, LORD JA KARDINAL. Õppimine noorsootöö ajaloost

Noorsootöö on väga mitmetahuline tegevusvaldkond. Noorsootööd iseloomustab suur varieeruvus nii erinevate Euroopa riikide siseselt kui ka nende vahel. Üks asi, mis aga näib kõigil ühine olevat, on see, et kõikidel noorsootööga seotud organisatsioonidel palutakse end vastavalt uutele suundumustele ja arengutele pidevalt ümber määratleda ja kujundada. Sellest arutelust võtavad aktiivselt osa erinevate tasemete poliitikakujundajad, teadlased, noorsootööga tegelevad spetsialistid ja vahel ka noored ise. Mõnikord on see keeruline. Meie turule orienteeritud ja teadmispõhised riskiühiskonnad esitavad meile uusi väljakutseid. Poliitikakujundajad paluvad meil ühineda muude sotsiaalvaldkonna professionidega, et anda omapoolne panus noorte tööhõivesse ja ennetada riskikäitumist. EL-i strateegia "Noored – investeerimine ja mobiliseerimine" ongi suunatud otseselt noorsootöötajatele. Meile öeldakse, et need on uued väljakutsed, millega peame tegelema ning et noorsootöö on oluline faktor Lissaboni strateegias

välja toodud eesmärkide saavutamisel. Noorsootöötajad suhtuvad sellesse kaheti. Ühest küljest on nad meelitatud. On hea tunne, kui sinus nähakse olulist võtmetegelast ühiskonnas. Teisest küljest on nad natukene kahtlevad. Kas need väljakutsed on ikka tõepoolest uued? Ja mis saab noorsootöö professionaalsest autonoomiast? Kas need on noorsootöö enda eesmärgid või on noorsootöö pigem instrument, mida kasutatakse „kõrvaliste” isikute poolt paika pandud eesmärkide saavutamisel? Ja kui me räägime professionaliseerumisest: kuidas on lood vabatahtlikega noorsootöös?

Me seisame omaenda tegevusele ja sageli ka isiklikele noorsootöökoostöödele nii-võrd lähedal, et vahel on raske vaadata asju distantsilt ja kriitilise pilguga. Vahendadevaheline võrdlev perspektiiv võib olla inspireeriv. Ka ajalooline perspektiiv võib meie diskussioonile kasuks tulla. Just neid kahte üksteist toetavat perspektiivi soovimegi tõsta esile juuli esimeses pooles ajaloolises Genti linnas.

Pühak

Don Bosco ja tema ennetav sotsiaaltöö

Torino, Itaalia, 1841. Preester Giovanni Bosco tundis muret oma aja sotsiaalse kitsikuse pärast. Tööstusrevolutsioon käis käsikäes proletariseerimisega ning väga sageli ka areneva töölisklassi ärakasutamisega. Muud arengud, mis olid seotud drastiliste muudatustega ühiskonnakorralduses, hõlmasid urbaniseerumist, rännet linnadesse, sotsiaalset killustumist ja üha suurenevat vaesust. Bosco tähelepanu oli ennekõike suunatud töölisklassi lastele, kellel kas ei olnud tööd või olid töötamiseks liiga noored. Nende vanemad töötasid tehases, sageli 14 või rohkemgi tundi päevas. Lapsed olid üksi kodus või logeesid niisama ja uitasid tänavatel. Isa Giovanni muutis oma leiritunnid alternatiivseks noorsootegevuseks. Noored olid hiljem teretunud Oratoriumi nime kandvasse gruppi. Selle näol leidsid nad hubase koha, kus said tunda end vabalt ja omandada elementaarse hariduse.

Alguses üsna väikese sotsiaaltöö algatusena alustanud grupp kasvas noortekeskuseks, mida külastas üle 500 noore. See meetod levis ka teistesse Euroopa riikidesse ning seda tunti erinevates maades "patronaaži" nime all. Patronaaži keskmes on tüüpiline pedagoogiline paradoks: noorte inimeste kaitsmine "kurja" ühiskonna eest ning samal ajal nende sotsiaalse kaasatuse suurendamine. Oma töös laste ja noortega hakkas Giovanni Bosco kasutama pedagoogilisi ja metoodilisi elemente, mida me siiani peame tänapäevase noorsootöö olulisteks osadeks. Don Bosco alustas sealt, kus olid noored, võttes aluseks nende endi elud. Ta lõi meelelahutusliku ning usaldusliku kliima. Bosco palus haritud noori, et nad teda aitaks, kuna ta eeldas, et noored on head ning usaldusväärsed juhid oma kaaslastele. Ennekõike pöördus ta aga ühiskonna poole, et see võtaks vastutuse oma lastele hariduse andmise eest. Tema argument oli ennetav. Tema arvates olid kõikide sotsiaalse probleemide aluseks hariduslikud probleemid. See tundub ka meie ajal väga asjakohane: investeerige noortesse ja võimestage neid ning te hoiate ära probleeme.

Poeet

Albrecht Rodenbach ja tema romantiline noorteliikumine

Roeselare, Belgia, 1875. Flaami kolledži tudeng Albrecht Rodenbach tundis muret oma keele marginaliseerumise pärast haridussüsteemis. Teine suundumus, mis talle muret tekitas, oli ühiskonna üha kasvav sekulariseerumine. Seetõttu tundis ta suurt huvi Flaami ajaloo vastu, mida tema ajal üha enam romantiseeriti ja ülistati. Rodenbach hakkas kirjutama luuletusi ja näidendeid, mis kajastasid Flaami rahva hiilgavat minevikku, mõistsid hukka kaasaja puudusi ning idealiseerisid noorusliku eliidi rolli muutavas ühiskonnas. Inspireerituna Saksa tudengiliikumistest koondas ta kokku kolledžitudengid terves Flandrias ja pani aluse noorteliikumisele Katoliiklike Tudengite Liikumine.

Sarnased noorteliikumised tekkisid ka Euroopa teistes piirkondades. Kõige tuntum neist on kahtlemata Saksa Wandervögeli (Rändlindude) liikumine. Wandervögeli liikumine kritiseeris urbaniseerumist ja industrialiseerumist ning romantiseeris orgaanilist ühtekuuluvust (Gemeinschaft), vastandades selle pragmaatilisele ühiskonnale (Gesellschaft). Käsikäes naiste ja töötajate emantsipatsiooniga väljendasid noorteliikumised (tudengi) noorte emantsipatsiooni.

Juba nendes silmapaistvates noorsootöö juurtes võime märgata kahte peamist inspiratsiooniallikat: ühiskonna küsimus ja noorte küsimus. Esimene tegeleb ühiskonnaklassi ühiskonda integreerimise ja emantsipatsiooniga ning viimane tegeleb konkreetse vanusegrupi integreerimise ja emantsipatsiooniga. Mõlemal juhul tähendas sotsiaalsele integratsioonile tähelepanu pööramine ka seda, et konkreetset gruppi peeti ühiskonda "mitte integreerituks", oli see siis keskklassi ühiskond või täiskasvanute ühiskond. See vajaks küll edasist uurimist, kuid võib olla, et just see oligi üheks põhjuseks, miks tollel ajal ei tekkinud pildile tüdrukute tööd või tüdrukute liikumisi. Tolle aja eliidile ei tekitanud nende integreerimine ühiskonda erilist muret. Lõpuks see küll muutus, kui tähelepanu liikus "töölisklassi integreerimiselt" "noorte integreerimisele" tavaühiskonda. Suuremas osas riikidest tegutsesid sellised grupid nagu Tütarlaste malev, kuigi selline tegevus oli peaaegu alati keskendunud kristlike väärtuste kindlustamisele ja majapidamisoskuste omandamisele.

Sõltuvalt vaatenurgast peaks integreeriv tegevus võtma arvesse kas sotsiaalset konteksti või noorte inimeste arengut. Kuid võib luua ka sünteesi, nagu illustreerivad lood lordist ja kardinalist. See juhtuski aastatel, mis tulid pärast meie kahte esimest ülevaadet. Sel hetkel hakkasimegi rääkima "noorsootööst".

Lord

Robert Baden-Powell, sotsiaaltöö + noorteliikumine = noorsootöö

Mafeking, Lõuna-Aafrika, 1899. Selle ajani ei peetud noorsootööd veel eraldiseisvaks sotsiaalvaldkonnaks, mis tegeleb noorte inimestega. Lisaks Don Boscole oli veel teisigi samasuguseid sotsiaaltöö algatusi ning oli ka palju liikumisi, kuid puudus ühtne noorsootöö mõiste. Ühtse noorsootöö määratluse väljatöötamisega hakkas tõsiselt tegelema Robert Baden-Powell. Ta oli Briti ohvitser, kes oli võidelnud Lõuna-Aafrikas Boeri sõjas, kus ta avastas, et noored on suurepärased skaudid.

20. sajandi alguses nähti noorte üha enam elutsükli sellisesse faasi kuuluvaid inimesi, kellel on oma iseloomutunnused ja vajadused (vt Stanley Halli "Adolescence", 1904). Kohustusliku hariduse sisseseadmine paljudes riikides kindlustas seda struktuuri ning aitas tõmmata piiri noorte ja täiskasvanute vahele ning piiritleda erinevaid hariduskontekste: perekond, kool ja vaba aeg.

Tekkis vajadus laiahaardelisema ja põhjalikuma süsteemi järele, mille abil juhtida ja toetada noori inimesi täiskasvanuks saamise protsessis ning täiskasvanute ühiskonda sulandumisel. Üleskutse investeerida noortesse on väga tüüpiline sellises ühiskonnas, mis seisab silmitsi üha kasvava sotsiaalse kitsikusega ning murega ühiskonna sidususe pärast. Aeg oli küps luua meetod, mis tegeleks hariduslike muredega kolmandas – vaba aja – kontekstis. Seetõttu ammutas Baden-Powell inspiratsiooni erinevatest vaatevinklitest. Ta jagas oma aja muret noorte inimeste moraalse ja füüsilise allakäigu pärast (nagu seda väljendas töö poiste ja tüdrukute malevate kohta), kuid ta oli teadlik ka Saksa Wandervögelist ja Ameerika Woodcrafti liikumisest.

Ta teadis väga hästi, et noored ei ole täiskasvanute poolt rakendatud hariduslike sekkumiste passiivsed vastuvõtjad. Seetõttu lõi Baden-Powell sünteesi silmapaistvatest

viisidest, kuidas mõned inimesed noortega töötasid. Sotsiaaltöö algatused olid liiga konservatiivsed ja noorteliikumised olid liiga ebasihipärased ja sageli tormilised. Vaja oli meetodit, mis "juhiks ilma käskimata", meetodit, mis annaks noortele omavalitsemise tunde ning rakedaks seiklushimu erinevate oskuste õppimisele ja sisendaks kodanikutunnet.

Baden-Powell pani aluse ühtsele noorsootöö mõistele, mis põhines ühtsel noorte mõistel. See töötas. Esimene skaudilaager poiste organiseeriti Brownsea saarel 1907. aastal. Mõned aastad hiljem pani Baden-Powellil õde Agnes aluse gaidide liikumisele. Härra Baden-Powell oli tütarlastele suunatud gaidide liikumise pedagoogiliste eesmärkide osas üsna selgesõnaline. Tüdrukutes nähti sõnakuulelikke teenreid, nagu võib näha ühes tema kirjas, "truusid naisi ja teotahtelisi emasid". (Reynolds, 1942: 151) Ka poiste skaudiliikumise osas oli ta üsna selgesõnaline: "Kui riigikooli eesmärk on luua härrasmehi, kes on valmis juhtima, siis skautluse eesmärk on luua noori mehi, kes on valmis järgnema." (Rosenthal, 1986: 104)

Hiljem kasvas see meetod ülemaailmseks liikumiseks, mis jõudis ka Belgiasse. Selles riigis töötas üks katoliiklik preester välja üht teist noorsootöö meetodit, mis näis meeldivat töölisklassi kuuluvatele noortele. Seda skautlus ei suutnud, vähemalt mitte Belgias.

Kardinal

Jozef Cardijn, sotsiaaltöö + noorteliikumine = sotsiaalne liikumine

Laken, Belgia, 1912. Jozef Cardijn oli samuti mures noorte (eriti töölisklassi kuuluvate noorte) moraalse teraviklikkuse pärast. Kuid erinevalt Baden-Powellist ei väljendanud ta neid muresid üksnes individuaalsele kodanikuks olemise koolitusele keskendudes. Cardijn keskendus sotsiaalsele vastutusele. Ta oli nõus Baden-Powelliga, et olemasolevad algatused, mida juhtisid täiskasvanud (patronaaž, poiste malevad, kirikute organiseeritud tütarlastemalevad), ei olnud noorte jaoks väga paeluvad. Need olid liialt konservatiivsed ning pöörasid liiga vähe tähelepanu efektiivsete elus toimetuleku oskuste omandamisele. Cardijn tahtis luua läbimurdelise liikumise, mis võitleks paremate töötingimuste eest, kuid oli samal ajal vägagi teadlik sellest, et sotsialistid olid hakanud võtma võimust. Väga pea seadsid aga nii katoliku kirik kui ka katoliiklik ametiühing tema liikumisele piirid. See ei saanud seada liiga kõrgeid poliitilisi ambitsioone. Sel moel oli Cardijn sunnitud astuma Baden-Powellil jälgedes ja panema aluse "noorsootöö meetodile", mis liitis sotsiaaltöö ja noorsooliikumise. Kuid kui Baden-Powell pani aluse ideaalsele noorsootöömeetodile, alustades abstraktselt aktiivse kodaniku seisukohast, siis Cardijn alustas oma sihtgruppi – töötava noorsoo – tegeliku sotsiaalse olukorra analüüsimisest. Cardijn alustas sealt, kus noored inimesed olid, mitte sealt, kus ühiskond tahtis, et nad oleksid. Pannes aluse Katoliiklikule Töölisnoorte Liikumisele, huvitas noorte küsimus teda vähem ning ta võttis aluseks sotsiaalse küsimuse. Tema liikumine vallutas samuti terve maailma ning sellele järgnes kiiresti samalaadne liikumine tüdrukutele ning talunoortele (mille rajajaks oli Cardijni sugulane). Kuid see liikumine muutus ajapikku noorsootöö organisatsiooniks. Seda muutust illustreerib noorsootöö kahe rajaja vaheline diskussioon.

Cardijn versus Baden-Powell: "metodiseerimine" ühiskondlikus kontekstis?

London, 1911. Baden-Powell ja Cardijn kohtusid ning esimene palus viimasel hakata skautide juhiks Belgias. Kuid preestri sõnade kohaselt ei saanud ohvitser üldse aru, et töölisklassi noored ja "tavanoores" on erinevad. Cardijn ja Baden-Powell ütlesid üksteisele järgmist (Cardijn, 1948: 137):

Cardijn: *Kas te teate, et on olemas töötavad noored, kellel on neile omased probleemid?*

B-P: *Ma ei tunne töötavaid noori. Ma tunnen vaid kodanikke ja ma tahan kujundada tarmukaid mehi.*

Cardijn: *Kas te mõistate, kuidas noored töötajad peavad taluma elu vabrikus ja kuidas neid mõjutab töötajate keskkond? Kuidas me saaksime neil aidata mitte üksnes toime tulla, vaid positiivselt oma keskkonda mõjutada?*

B-P: *Ma ei tunne töötajate keskkonda!*

Selles fragmendis on väga selgelt näha, kuidas "noorsootöö" areng oli juba päris algusest peale ühte põimunud mitmekesisuse ja võrdsuse küsimustega ning kõrvalejätuse ja kaasamise küsimustega. Kas me investeerime noorsootöösse kui üldisesse normi, mille eesmärk on noorte inimeste ideaalne areng ning mis püüab jõuda kõikide noorteni? Või on meie eesmärgiks eristuv noorsootöö valdkond, mis toetab noorte inimeste püüdlusi ja selle tulemusena jõuab erinevate noorte kategooriateni? Milline investering võimestab noori paremini?

Metoodiline, universaalne noorsootöö mõiste

Kõikides Euroopa riikides on silmaga nähtavad erinevused. Flandrias oli metoodilisel lähenemisel noorsootööle väga suur mõju. Kõik olemasolevad noorsootöö algatused, mis olid suunatud paljudele erinevatele noortele, muutusid järk-järgult "skautluse teisikuteks", sest arvatigi, et see meetod meeldib noortele ning see näis andvat parimaid tulemusi. Sellele järgnes noorteorganisatsioonide institutsionaliseerimine. Püsima on jäänud Cardijni soov teha vahet sotsiaalse tausta baasil: eksisteerivad töötavad noored, noored tudengid, äri-noored, maanoored jne. Iga grupi puhul on eraldi poiste haru ja tüdrukute haru. Sotsiaalne revolutsioon on nüüd surutud vaba aja kultuurivaldkonda, kus noored saavad kogeda natukene autonoomiat ning õppida vastutustundlikuks kodanikuks. See ei juhtunud mitte üksnes katoliiklike tudengiliikumiste ja patronaažidega. Ka paljudes Euroopa riikides tegutsevad sotsialistlikud noorteliikumised taandusid "noorte alale", ise kätte võideldud kohta. Sotsialistlik Noor Kaardivägi on nüüd pioneerid. Emantsipatsioon ei ole enam seotud sotsiaalse klassiga ning on muutunud millekski individuaalseks, millekski tüüpiliselt nooruslikuks. Katoliiklikud Noored Töölised on ülemaailmne liikumine. Kuid kas noorsootöö esindab ikka veel sotsiaalset liikumist? Vähemalt Euroopa seisukohast võib öelda, et see on üsna kaheldav.

Väga selgeks muutub ka teine evolutsioon. Noorsootöö kaotas silmist sotsiaalpedagoogilised küsimused, mis puudutasid tingimusi, kus noored üles kasvavad ning kust nad peavad leidma tee ühiskonda. Nad tegid ruumi

Pühak

Kardinal

individuaalsete noorte inimeste positiivset ja harmoonilist arengut puudutavatele küsimustele ning korrelatsioon noorsootöös osalemise ning noorte positiivse arengu vahel muutus järk-järgult üha selgemaks. Noorsootöö rediferentseerimine – mida väljendab 1960ndate aastate “avatud noorsootöö” tagasitulek – on ennekõike metoodiline diferentseerimine, mis püüab jõuda noorteni. Noorte inimeste erinevaid sotsiaalseid positsioone puudutavad fundamentaalsed sotsiaalpedagoogilised küsimused on kadunud. Need on andnud teed küsimustele, mis puudutavad võrdseid tulemusi kõikide noorte jaoks, mis kindlustab, et see noorsootöö meetod saab anda panuse sellesse sotsiaalpoliitilisse raamistikku. Mõned noorsootöö vormid, näiteks skautlus, näivad andvat oma panuse väga mitteametlikul ja lihtsal viisil, samas kui muudelt noorsootöö vormidelt oodatakse struktureeritumalt töötamist ning keskendumist rohkem tulemustele. Neil palutakse anda samu tulemusi kui “paremini töötavad noorsootöö vormid”, unustades et “parimaid tulemusi saab vaid parimate õpilastega”. Noorsootöö ei saa korvata ühiskonna puudusi.

Ühiskondliku praktika juurest noortevaldkonda?

Kaks korduvat noorsootöoga seotud dilemmat on universaalne versus sihtrühmale suunatud ja autonoomne versus ühine tegutsemine. Need dilemmad on tegelikult noorsootöös suure diferentseerumise mootoriks. Sotsiökonomilisele kriteeriumile, mille rakendas Cardijn, lisasime meie aastate jooksul teisi kriteeriume (sugu, puue, etniline päritolu, seksuaalne orientatsioon jne), kuid tundub, et selle käigus oleme kaotanud silmist oma sotsiaalse ajaloo. Noorsootöö meetod seisab omaette ning meie tähelepanu on jätkuvalt suunatud noorte ligipääsule noorsootööle. Näib, et emantsipatsioonist on saanud noorsootöö iseenesestmõistetav omadus. Loomulikult ei ole see võimalik, võttes arvesse noorte inimeste mitmekesisust. Emantsipatsioon ei ole vaeses piirkonnas elava noore sisserännanud tüdruku jaoks sama kui printsi laste jaoks. Kas me usume, et noorsootöö saab kõikide nende erinevustega hakkama? Meie sekkumise peamine tähelepanu on sageli suunatud noorte osaluse suurendamisele, kuid millisel eesmärgil? Milline on noorsootöö tähtsus noortele inimestele ja ühiskonnale?

Jääb mulje, et ühiskondlik küsimus on põimitud noorte küsimusse: noorsootöö on üha enam liikunud eraldiseisva noorte valdkonna suunas. See on koht, kus noored saavad kogeda “koos noor olemise” tunnet ning milles nad leiavad turvalise koha, kus harjutada erinevaid käitumisi ja identiteete. Kuid sellel eraldumisel ja taandumisel noorte valdkonnaks on ka paradoksaalsed tagajärjed: võimestamine näib olevat piiratud sotsiokultuurilise valdkonnaga. Sellel on kõige ebasoodsamas olukorras olevatele noortele kõige negatiivsemad tagajärjed. Seda seetõttu, et võimestamise peamised takistused ei ole mitte vaba aja kontekstis, vaid need peituvad haridussüsteemis ja/või tööturul. Baden-Powell'i aktiivsed kodanikud on kahtlemata töövõimelised kodanikud, aga mis saab Cardijni üleskutsest tagada korralik tööhõive?

Professionaalne autonoomia versus ühendatud teenus?

See küsimus paljastab noorsootöö haavatava positsiooni. Sama juhtus noorsootöö ja kooli vahelises suhtes. Kus

Rodenbach võitles haridussüsteemi demokratiseerimise eest, kitsendatakse tänapäeval noorsootöö sageli individuaalse korrektiivse tegevuse piiridesse: keelekursuste ja ettevalmistusklasside korraldamisse. Tähelepanu on koolide läbikukkumiselt liikunud läbikukkumisele koolis. Kui noorsootöö soovib instrumentaliseerimist kartmata siduda oma tegevuse uuesti ühiskonnaga laiemalt, on tarvis arutleda meie tegevuse olulise sotsiaalse ja pedagoogilise olemuse üle. Noorsootöö ei ole pelgalt teiste valdkondade poolt tuvastatud sihtmärkidesse panustamine, aga professionaalset autonoomiat ei saa ühepoolset siduda metoodilise arusaamisega noorsootööst. See tähendab ka – ning see viib meid ühe teise uues EL-i strateegias keskse pingevalli juurde –, et noorsootöö professionaliseerimine ei tähenda üksnes noorsootöötajate koolitamist kõrge profiiliga metoodilisteks töötajateks. Vabatahtlike loovust ja pühendumist noorsootööle ei tohi jätta tähelepanuta. Vastasel juhul riskeerime oma töö mitteformaalsete aspektide formaliseerimise suurenemisega. Professionaliseerimine oleks suur ühiskondlik investeering, kuid see võiks tuua väga negatiivseid tagajärgi, seda eriti kõige haavatavamatele noortele inimestele.

Ühtsus või mitmekesisus?

Me peame uuesti elavdama diskussiooni noorsootöö identiteedi üle. Jagatud sotsiaalne ja pedagoogiline identiteet, mis samas puudutab ka kõige vajalikumaid erinevusi meie tegevuses. Noorsootöö kohta puudub üks ja kindel käsitlus, sest puudub üks ja kindel käsitlus lapsepõlve kohta. Vaja läheb avatud meelt ja tahtmist vältida meie identiteedi muutumist jäigaks ja stereotüüpseks. See on nii noorte puhul, kuid see on ka noorsootöö oluline ülesanne. Ajalugu on meile õpetanud, et me peame minema oma aruteludes kaugemale juurdepääsu ja tõhusust käsitlevatest teemadest. Sarnaselt kõikidele teistele sotsiaalsetele ametitele peaks noorsootöö alustama sealt, kus noored asuvad, mitte sealt, kus me tahame, et nad asuksid. Me peame investeerima noorsootöösse, kuid tegema seda mitteformaalset formaliseerimata, sest see tooks kaasa kõige haavatavamate noorte veelgi suurema marginaliseerumise. Peamine küsimus ei ole mitte see, kuidas me saaksime motiveerida kõiki noori noorsootöös osalema, vaid selles, kuidas saaks noorsootöö end positsioneerida kui kõikidele noortele suunatud põhilist toetuse allikat. Unustame ligipääsetavuse ja pöörame tähelepanu küsimusele, kui võrdkasulik noorsootöö on, ja võiks olla, ning millistele noortele inimestele.

See on juulis Gentis toimuva noorsootöönädala kõige suurem väljakutse: mitmekesisuse esile tõstmine oma jagatud sotsiaalset ja pedagoogilist missiooni uuendades.

Filip Coussée

Genti Ülikooli

Sotsiaalse heaolu uuringute osakond

Artikkel on Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu noortealase partnerlus-programmi väljaandest: „Coyote Extra“ 1st European Youth Work Convention. Juuli, 2010.

\Kommentaar\

Nagu kõik head ja kasulikud nähtused, on ka noorsootöö kui tegevusvaldkonna teke ning areng seotud ühiskonna pahupoolega või õigemini sooviga võrsvat põlvkonda selle ebasoovitavatest mõjudest eemal hoida.

Sümptomaatiline on, et siiani pole jõutud konsensuseni noorsootöö südametunnistuse osas. Läbi aegade on enim rõhutatud kaht teineteisega seotud aspekti – sotsiaalset ja pedagoogilist. Mõlemad on väga asjakohased, kuna just noorena tegeleb inimene intensiivselt eneseotsingutega, katsetab, eksib ja õpib. Sama võib väita ka noorsootöö enda kohta. Pigem sotsiaalse suunilusega alguse saanud distsipliin on muutuvates oludes pidevalt teisenenud, laienenud üha uutesse suundadesse ning mänginud olulist rolli sisemiselt loogikalt väga erinevate nähtuste juures alates heaoluühiskonnas aktuaalsest vaba aja sisustamisest lõpetades totalitaarse propaganda tööriistaks olemisega. Peaaegu kõigil juhtudel on noorsootöö eesmärgiks olnud pakkuda oma sihtgrupile uusi kogemusi mitte ainult detailide, vaid ka süvastruktuuride tasandil.

Tänase noorsootöö valdkonna mitmekesisus on hämmastav ning iga praktik peab pidevalt langetama otsuseid – mida teha ja mida mitte. Et olemasolevatest võimalustest maksimaalselt kasu lõigata, peaks kõigepealt spetsialiseeruma ning seejärel koostööd tegema. Esimesega ei näi Eestis raskusi olevat – iga noorsootöötaja

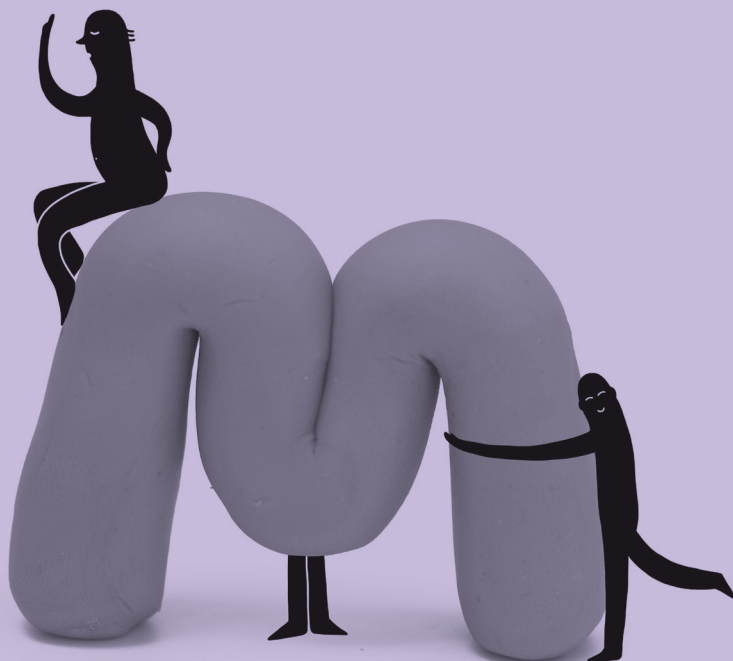
pühendubki just sellele, mis temale oluline ja võimete kohane näib. Meeskonnatöö on aga pahatihti alles lapsekingades. Ultimeerides võiks isegi väita, et iga praktik valib oma mäe, mida vallutada ja tihti peale rangeb jaks juba poolel teel. Selles on oma roll ka asjaolu, et päriselt autonoomne noorsootöötaja peab tegelikult pidevalt täitma kõrgematest instantsidest tulevaid direktiive.

Eesti noorsootöömaastiku kohal madallennul liuedes tekib lootus, et kui me oskaksime ja jaksaksime rohkem abi küsida ja abi anda, võiks tänane ühistegevus viia homsesse, kus noorsootöötajad ei peaks end kulutama juba lõõmavate tulekahjude kustutamisel, vaid saaksid põhitähepanu pöörata nende ennetamisele. Küll see oleks lõbus!

Priit Parro

Kuusalu noortekeskuste juhataja

Kuusalu vallas on kolm avatud noortekeskust, mis tegelevad noorte vaba aja sisustamisega nii igapäevases plaanis kui ka läbi erinevate ettevõtmiste, laagrite ja malevate. Kolme keskuse peale on kokku kaks täiskoormusega töökohta ning sisulisi ülesandeid täidab kolm inimest. Lisaks kasutame sageli vabatahtlike abi.

NOORSOOTÖÖ

IDENTITEEDIST

Minu jaoks on noorsootöö identiteet oluline teema, kuna minu enda kooliaeg oli tihedalt seotud noorsootöoga. Käisin noortekeskuses näiteringis ja aitasin toimetada koolilehte, külastasin kitarritundi, osalesin kõikides noortekeskuse pakutavates noortevahetustes ja projektides. Põhimõtteliselt andis Lasnamäe avatud noortekeskus mulle võimaluse õppida kõike mida koolis ei saanud ja muidugi teha seda ilma suuremate kulutusteta minu vanemate jaoks. Kusjuures huvi noorsootöö ja noortekeskuste graafilise identiteedi vastu tundsin ka siis. Näiteks näiteringiga välismaal esinedes olid meil seljas noorteka logoga särvid. Mõtisklesin juba tol ajal, et miks just selline logo ja värv. Samuti tahtsin ikka kaasa rääkida kui korraldati konkursse mõne graafilise elemendi leidmiseks või trükiti plakateid ning tundsin huvi nende graafiliste sõnumite vastu. Nüüdseks mõtlen noorsootöö visuaalsest identiteedist nii graafilise disainerina kes reaalselt loob firmadele välimumust kui ka tüdrukuna kelle jaoks seesama noorsootöö on südamelähedane asi. Ja kuna identiteedi loomine pole vaid visuaalne ja välimumust peab kajastama sisu, siis mõtlen alati ka sellest.

Tehes valikut oma kõrghariduse suhtes kaalusin just noorsootöötajaks õppimist. Isegi soovituskiri oli olemas. Kuid lihtsalt juhtus nii, et EKA katsed olid varem ja sain sinna kohe sisse. Ning graafilise disaineri amet ahvatles siis veelgi enam.

Terminiga “noorsootöö” seostuvad mul automaatselt noorsootöötajad, muidugi just need kes minuga tegelesid ning minu arengus tähtsat rolli mängisid. Isikliku kogemuse puhul meenub koheselt nende värskus, teotahe, nooruslikkus, rõõm ja rahgus ühes. Vaba ja isegi hipilik riietumisstiil, mis eristas nad koheselt õpetajatest ja seadis sõbrarolli. Oskus teha asju, mida mina veel ei osanud, kuid soovisin osata. Ja suhtlemisoskus mis seisnes mitte nõokimises ja kusagilt kõrgemalt meie, noorte, vaatlemises, vaid südamliselt oma ande jagamises ja meie mõistmises. Kokku tuleb üpris idealiseeritud kirjeldus ja tean väga hästi, et sugugi mitte kõik noorsootöötajad pole sellised. Võimalik et üleüldse peaksid eelkirjeldatud rolli kandma vanemad õed või vennad või siis isegi lapsevanemad ise - usaldusväärne suur sõber, kes ei noomi kunagi ja saab kõigest aru. Kuid paraku pole kõigil selliseid inimesi varnast võtta ja tihtilugu iseloomustavad ka eesti peresid lapsevanemad, kellel on alati kiire. Kergem keelata kui arutada, rääkimata raskematest juhtumitest. Võimalik, et siit saabki alguse noorsootöö identiteet.

Mina isiklikult austan noorsootööd ja seega ei tunne ka, et see oleks alaväärtustatud. Samas pole ma teadlik tänapäeva noorsootöötajate sissetulekutest, ettevalmistusest, motiveeritusest jne. Võimalik, et probleem peitub hoopis kasutajal seal. Sarnaselt õpetajate muredega. Kui aga võtta luubi alla avalikkusele tutvustamine, siis see on hoopis

teise külje alt lahendatav. Näiteks meil koolis käisid kõrvalasuva keskuse noorsootöötajad ise õppealajuhatajatega kokku leppimas, et näiteks muusika tunni asemel oleks neil võimalus tutvustada oma tööd, viia läbi mõned põnevad mängud ja kutsuda noored näiteringi või lihtsalt betangi mängima. Väga lihtne ning toimis hästi. Seega, kuna kool on noore jaoks kohustuslik koht kus viibida, siis läbi selle on ka kõige lihtsam noorsootööd tutvustada ja pole vaja mingeid reklaamikampaaniaid ega värvilist nänni. Isiksused müüvad sellel alal kõige paremini. Siit tuleb omakorda küsimus, et kui on tõesti mure alaväärtustamisega ja mittetuntusega, siis äkki pole probleem ühepoolne. Igatahes peaks noorsootöötaja olema inime, kes naudib oma tööd täiega, siis tulevad kaasa ka noored ja kõik muu. Seesama sisemine, mitte välimine, identiteet peab olema kvaliteetne.

Minule on noorsootöö silma paistnud peamiselt siis, kui mind ennast on kutsutud pidama noortele motivatsioonikõnesid, koolitama õpetajaid või jutustama lastele kunstist ja oma tööst. Ja kogemused on olnud ikka kiiduväärt, noored on enamasti positiivsed ja kaasamõtlevad ja piisab paarist naljast ja vahetust olekust, et nad saaks suhestuda ja jutt viiks mõtted soovitud kohta. Muidugi on olnud ka vähem meeldivaid kogemusi, aga mulle ei meeldi nende üle nuriseda, vaid pigem mõelda, mida saaksin mina teha, et teinekord läheks paremini. Üleüldse aitab selline suhtumine igas olukorras, ka eelmainitud tunde ja väärtustamise küsimuses. Ei tasu teha oma erialale etteheiteid, vaid tasub juba eos suhestuda asjadesse stiilis “aga mida saan mina teha, et oleks parem?” ja siis muidugi seda ka teha.

Pöördudes oma jutu algusesse ning disaini ja visuaalse identiteedi küsimuse juurde, väidaksin ma, et kõige parem on müüdavast toodet võrrelda näiteks toiduga. Ma alustan küll veidi kaugelt, kuid peagi tuleb ka mu jutu iva. Seega palun varuda natuke kannatust. Kui saia pakend on väga atraktiivne ja toote nimi on pealegi Hea sai, siis sa ostad loomulikult selle hea saia, sest lisaks kõigele on see täiesti uus toode ja sa tahad seda maitsta. Kui sa aga lööd sellesse hambad sisse ja see on kiviköva, siis suure tõenäosusega sa seda enam ei osta ja ei söö isegi lõpuni.

Samas võib olla ka teistsugune juhus, kus su sõber ütleb sulle, et ta soovis eriti head saia, aga see on naljakas imelik pakendis. Sõbra soovitusel sa otsustad seda proovida ja kui tuleb välja, et tõesti ongi väga hea sai, siis sa jäädki selle lojaalseks sööjaks olenemata pakendist. Tänu sõbra soovitusele, ehk siis läbi WOM turunduse, levib hea sõna hea toote kohta kulutulena iseenesest.

Ideaalseim variant on see, kui Hea saia nimeline toode heas pakendis ongi imelise maitsega sai. Ostad tänu sellele, et toode meeldib visuaalselt, visuaal klappib sisu-

ga ja räägid omakorda sõbrale ka. Ja kõik kaubamärgid maailmas ongi nagu seesama sai. Samuti ka noorsootöö. Ilusad pildid võivad müügile kaasa aidata, aga kindlasti peab olema WOM isikuid ja sellist sisu mis lummas nii, et lahkuda ei tahakski. Kui kõik komponendid on olemas, siis peab olema ikka väga halb karma, et midagi viltu veaks. Ning kui midagi veab viltu, peaks üle vaatama, kas kõik need kolm komponenti olid olemas.

Noorsootöö visualiseerimises kardan ma aga kõige enam sümboleid. Rõõmus nägu või jooksev mehike või kriipsujuku rulal - need on esimesed pildid, mis mälust pähe hüppavad, kuid mis tegelikult ei räägi selle ala olemusest mitte midagi. Samas, hea idee oleks anda noorsootööle üks korralik ja kindel eristuv hästi loetav font ja teha hange hoopis tüpograafia maailmas. On ju meil Eestis näiteks Anton Koovit või Mart Anderson. Mõelge vaid sellele, kuidas näiteks Anu Tali kontsertide plakatid linnapildis eristuvad. Ja nende peal pole ühtegi märki, font ise ongi märk. Seega, ühe unikaalse fondi sissetötamine

nii, et misiganes sõna sellega kirjutatud on, seostub see automaatselt kindla alaga, on minu arvates palju pikema perspektiiviga kui märk, millel on oht aeguda, kuna noored on teadupärast täna ühed ja homme teised. See on muidugi vaid üks minu mõte ja välja pakutud variant ning on ka teisi teid, aga kindlasti ei tohiks minna lihtsaid radu ja lähtuda sellest, mis on pop nüüd. Tegeledes noorsootöö identiteediga, peab olema ühe sammu võrra tulevikus.

Helene Vetik

Eesti Kunstiakadeemia lõpetanud vabakutseline graafiline disainer, kes teinud logosid, internetilehekülgi ja trükiseid. Samuti on ta multiinstrumentalist ja ansambli Antonina juhtfiguur. Töötab reklaamifirmas Taevas Ogilvy kunstilise juhina ning on Kuldmunade jagamisel mitmeid kordi tunnustust leidnud.

Ülevaade esimese Euroopa noorsootöö konvendi deklaratsioonist

Esimene Euroopa noorsootöö konvent toimus Belgia eesistumisperioodil 2010. aasta juulis. Üheksa aastat pärast seda, kui Euroopa Liit andis Belgia eelmise eesistumise ajal välja noortepoliitika valge raamatu, jõudis noorsootöö ja noortepoliitika tagasi Genti. Esimest korda oli tähelepanu keskmes üksnes noorsootöö. Konvent püüdis ühendada noorsootöö mõtteviisi ja tegevust minevikust, olevikust ja tulevikust. Intensiivsest ja jõulisest arutelust võttis osa enam kui 400 osalejat 50 riigist (ka Eestist), osaledes kolme päeva jooksul plenaarsessioonidel ja noorsootöö töötubades, külastades kohalikke noorteprojekte ja teemaatilisi seminare. Euroopa noorsootöö konvendile eelnes Euroopa noortepoliitikat ja noorsootööd uuriv ajalookonverents, mis oli kolmas sarnane ettevõtmine pärast kahte eelnevat seminari Blankenberge'is Belgias. Selle tulemusena tekkisid allpool kajastatud ideed. Käesoleva artikli aluseks olev deklaratsioon koostati konvendi järgselt ja suunati nende 50 riigi noorte eest vastutavatele ministritele, mis kuuluvad Euroopa Liitu ja/või Euroopa Nõukokku, muudele Euroopa institutsioonidele ja poliitilistele struktuuridele, mis puudutavad noori inimesi riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning loomulikult noorsootöö valdkonnale ning noortele endile.

Noorsootöö tänapäeval

Noorsootöö on keerukas ning selle tõttu sageli ka väärti mõistetud. Kuid lihtsalt öeldes on sellel kaks väljundit. Noorsootöö loob aluse suhtlemisele, aktiivsusele, dialoogile ning tegutsemisele. See toetab noori, pakub neile võimalusi ja kogemusi, kui nad liiguvad lapsepõlvest edasi täiskasvanuikka. Tänapäeva Euroopas suunavad ja juhivad seda osaluse ja võimestamise põhimõtted, inimõiguste ja demokraatia väärtused ning diskrimineerimisvastane suhtumine ja tolerants. Selle aluseks on erinevad poliitikad ja teaduslikud tõendid. Noorsootöö elluviija-teks on nii vabatahtlikud kui palgatöölised. See põhineb vabatahtlikul suhtel noorte inimestega. Selle finantseerimine ja juhtimine toimub erinevatel viisidel. Olemuslikult on see sotsiaalne praktika noorte inimeste ning selle ühiskonna vahel, kus nad elavad. Just sel põhjusel peab see kohanduma ning tegelema erinevate pingetega, mida selline suhe loob. Nende hulka kuuluvad noori puudutav uurimistöö, poliitika ja praktika ühildamine, erinevate noortepoliitika reeglite mõistmine (Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil), sektoriteül-ese tegevuse loomine, koolitamine, pädevusi ja tunnustamist puudutavad küsimused ning pedagoogiliste, suhetel põhinevate ja metodoloogiliste lähenemiste sisseviimine noorsootööpraktikasse.

Nõukogu resolutsioon määratleb noorsootööd uendatud Euroopa noortevaldkonna koostöö raamistikus (2010–2018) kui laia mõistet, mis hõlmab paljusid sotsiaalse, kultuurilise, haridusliku või poliitilise sisuga tegevusi, mis on kas suunatud noortele või viiakse nendega koos läbi. Üha enam kuuluvad selliste tegevuste hulka sport ja noortele suunatud tegevus. Noorsootöö kuulub nii koolivälise hariduse kui ka spetsiifiliste vabaajategevuste valdkonda, mida juhivad kas spetsialistid või vabatahtlikud noorsootöötajad ja noortejuhid ning mille aluseks on mitteformaalne õppimise protsess ja vabatahtlik osalemine.

Konvendi käigus määratleti seda lühemalt kui “noortele oma tuleviku kujundamiseks ruumi ja võimaluse pakkumist”. Ükskõik milline see määratlus ka ei oleks, tuleb tunnustada, et noorsootöö erinevad vormid on seotud erinevate noorte inimestega, kasutavad erinevaid metodoloogiad, puudutavad erinevaid teemasid ja tegutsevad erinevates kontekstides. Selles gruppide, meetodite, teemade ja kontekstide raamistikus praktiline noorsootöö aja jooksul kohandub, selgineb ja areneb.

Konvendi tähelepanu keskpunkt oli suunatud kaasaegsele noorsootööle ja noorsootööle tulevikus, võttes arvesse varasemalt omandatud kogemusi. Noorte elu muutunud kontekstist lähtuvalt tõstati palju küsimusi selle kohta, kas noorsootöö olemus, noorsootöö ja noortepoliitika vaheline seos ning noorsootöö panus noorte olukorrale laiemalt peaks muutuma. Arutelude vaidlusküsimused olid noorsootöö roll noorte tööpuuduse vähendamisel, noorsootöö kvaliteedi ja kvalifikatsiooniga seotud küsimused ning noorsootöö vormid, mis on tarvilikud mitmekesisetes ühiskondades üheskoos elamisel. Osalejad investeerisid palju energiat sellistesse teemadesse nagu ligipääsetavus noorsootööle, selle standardid, tunnustamine, ressursid ja mõju.

Noorsootöö ja noortepoliitika prioriteedid

Noorsootöö ja (noorte)poliitika vahel on liialt vähene vastastikune mõistmine ja koostöö. Poliitikud peaksid küll viima end noorsootööga paremini kurssi, kuid noorsootöötajad peaksid omalt poolt omama paremat arusaamist sellest, kuidas poliitikaid luuakse.

Kui küsimus on poliitikate välja töötamises, on võimukandjad kaldunud lähtuma pigem enda kui noorsootöö ja noorte prioriteetidest ja plaanidest. Poliitikute ja noorsootöötajate prioriteedid peaksid olema omavahel tihedamalt seotud. Noorsootöötajad peaksid olema kaasatud laiematesse poliitilistesse kõnelustesse, mis puudutavad noorte elu; nende käest peaks küsima nõu ka selliste poliitikate loomisel, mis puudutavad noori kaudsemalt. On väga oluline, et noortevaldkonda puudutavate poliitikate loomine peaks silmas nii organiseeritud kui ka vähem organiseeritud noori. Nendes protsessides mängivad olulist rolli noorteorganisatsioonid.

Noorsootöötajad ja noored tuleks kaasata noortepoliitika väljatöötamisse, rakendamisesse ja hindamisse. Noortevaldkonnas tuleks luua spetsiifilised algatused, tuginedes noorsootöö põhimõtetele ja väärtustele: õigustel põhinev, võimalustele keskendumine, positiivne hoiak ja võrdsus ligipääsemises ja osaluses.

Viimastel aastatel on pandud alus “struktureeritud dialoogile” ning dialoogile riiklike, piirkondlike ja kohalike

nõukogudega ning ka Euroopa Noortefoorumi ja Euroopa Nõukogu nõuandekomisjoniga ning need on heaks näiteks progressist, mis viimastel aastatel on toimunud. Kuid selline protsess peaks tulevikus muutuma veelgi tugevamaks ning seda läbi dialoogi vundamendi laiendamise ja koostööl põhineva praktika rakendamise.

Positsioon ja valdkondadevaheline koostöö

Ajalooliselt on noorsootöö tegutsenud eraldi seisvana. Kuid nüüd oodatakse üha suuremat kõrgtasemelist koostööd noortevaldkonna valdkondadevahelise poliitika arendamise laiemas raamistikus. Valdkondadevahelisel koostööl on mitmeid vorme: haridussektorite vaheline, noori puudutavate poliitikavaldkondade vaheline (näiteks tervis, tööhõive või õigus), rahastamisallikate vaheline ning ka erinevate administratsioonitasandite vaheline. Kindlasti on paljud nõus sellega, et tarvis oleks oluliselt rohkem suhtlemist, koordineeritust ja koostööd. Kuid selleks, et noorsootöö saaks paremini protsessi kaasatud, tuleb ületada väljakutsed, mis on seotud selle identiteedi ja instrumentaliseerimise kartusega. Mõnikord on noorsootöö sellistes suhetes nõrk partner, põhjustades muret seoses noorte inimeste elule antava erilise panuse hajumisega.

Selline koostöö muudab hea praktika ja tihedama koostöö arengule suunatud praktika jagamise võimalikumaks. Loomulikult on noorsootöö heas olukorras saamaks noortega kontakti ja võimaldamaks sekkumistegevust. Kuid sellegipoolest võib noorsootöö privilegieritud positsiooni ja suhet noortega ohustada koostöö selliste organitega nagu politsei või kutsehariduse pakkujad ning seda isegi juhul, kui nende organite ja noorte lõppeesmärgid on ühised. Noorsootöötajate ja noorte vaheline usaldus võib kiiresti ohtu sattuda, kui ei arutata kohe algusest peale võrdsetel alustel ning vastastikuse austusega hoolikalt läbi “ühiselt tegutsemise reegleid”.

Informatsioon, mõju ja tagajärg

Just noorsootöö mitmekesisuse tõttu on vaja samavõrra mitmekülgset lähenemist, et määratleda panust, mida see annab nii noortele kui ka ühiskonnale. Klassikalisi hindamisvahendeid tuleb täiendada heade tavade levitamisega, mille üle teised samas valdkonnas saavad mõelda. Noorsootööalane teadmistepagas on suhteliselt väike. Vaatamata Euroopa Noortepoliitika Teadmiste Keskuse arendamisele on tarvis ka teisi noorsootöö põhimõtete, poliitika ja tavade kogumise, levitamise ja tõlkimise viise, sest mitte kõik noorsootöötajad ei oska inglise keelt! Euroopa tasandil on olemas küll inforessursid, kuid vaja läheb jõulisemat juhatust nende asukohani ja ligipääsetavuseni. Avaldati arvamust, et youthwork.eu on selleks paljulubav algus.

Ainult parema informatsiooni ja teadmiste kaudu on võimalik muuta noorsootöö mõju arusaadavamaks, hinnatavamaks ning suurendada selle levikut. Tarvis on koguda, võrrelda ning analüüsida nii kvantitatiivset kui kvalitatiivset informatsiooni.

Sellise informatsiooni kogumise eesmärgiks on noorsootöö nähtavuse parandamine, praktikas selle kvaliteedi tõstmine ning seeläbi noorsootöö usalduslikkuse parandamine. Teisel tasandil on oluline saada teadmuspõhist infot noorte elutingimuste kohta, kuna see oleks aluseks noorsootöö ja noortepoliitikat puudutavale

strateegilisele ja tõhusale mõtlemisele. Selleks on olulised nii noori puudutavad uurimused kui ka noorte monitooring. Nende ning ka teiste meetmete kaudu saab noorsootöö alustada tõepoolest sealt, "kus noored asuvad".

Seoses noorsootöö tulemuste ja mõjuga tuleb noortevaldkonnas teostatavate teadusuuringute, noortepoliitika ja praktika niinimetatud kolmnurk laiendada nelinurgaks, kuhu kuuluvad ka noorteorganisatsioonid ja noored. Kõikide osapoolte vaated peavad olema aluseks igasuguse mõju kaalumisele. Kiiresti on tarvis kaardistada liikmesriikide noorsootöö vormid ja maht, et oleks võimalik nii mõista kui ka levitada käibivaid hea tava näiteid ning panna tuleviku tarbeks alus noorsootöö strateegilistele suundadele.

Noorsootöö kõikidele ning selle mitmekesisus

Noorsootöö mitmekesisus on seotud kõikide inimeste ligipääsetavusega sellele. Konvendil rõhutati, kuivõrd oluline on "madala künnise" hoidmine, et tagada kõikidele ligipääs. Kuid noorsootöötajatel on vaja täiendada oma kvalifikatsiooni ning siduda end enam universaalsete väärtustega, et tulla toime mitmekesise noortepopulatsiooni kiiresti muutuvate nõudmistega. Pakutav koolitus peab ulatuma kaugemale pelgalt tolerantse suhtumise vajaduse teadvustamisest ning hõlmama kultuuride mitmekesisust puudutavate teadmiste ja pädevuste omandamist. Lisaks sellele on tänapäeval hea põhjendus, miks noorsootööga tegelevad organisatsioonid ja ametkonnad peaksid olema eeskujuks mitmekesisuse tagamisele.

Noorsootöö peab vältima mistahes noortegrupi liigitamist kaasamise või osalemise sihtgrupiks, vaid pigem tuleb neis näha partnerit mitmekesisuse aktiivseks edendamiseks ühiskonnas. Euroopa uues kultuuride ja religioonide vahelises olukorras tuleb mõned vanemad noorsootöö vormid, nagu näiteks kogukonna arendamine, vaadata üle ning kohandada uue ajaga.

Tegevuse kvaliteet

Noorsootöö on ebatavaline valdkond selles mõttes, et seal töötavad nii palgalised töötajad kui vabatahtlikud. Nende poolt tehtava töö jaotuses ei ole selget erisust – mõlemaid võib leida tegutsemas praktiliselt kõikide noorsootöö arvukate tegevustega. Palgaliste ja vabatahtlike töötajate tegevus on sageli üksteist täiendav ja vastastikku toetav. Kuid nende erinevuse tõttu on kvaliteedi, pädevuse ja tunnustuse teemade ümber olnud teatavaid vaidlusi. See on sageli viinud välja konfliktini professionalseerimise ja professionalismismi vahel. See on keeruline eksklusiivsust puudutav vaidlusküsimus, kui teatav kutseoskuste tase muutub professionalismismi ainsaks künniseks. Kuna ei ole kahtlustki, et noorsootöö mitmete aspektide teostamiseks on üha kasvav teadmiste, oskuste ja hoiakute hulk – näiteks poliitika, eetika, riskide, juhtimise, majandamise ja noorte inimestega praktilisel tasandil tegutsemise ümber – on sellised teadmised ja oskused sageli omandanud need inimesed, kellel on pikaajaline vabatahtliku töö kogemus. Seetõttu tuleb luua ja tunnustada viise individuaalseks valideerimiseks eelnevate teadmiste akrediteerimise kaudu. Seda on võimalik saavutada kvaliteedistandardite loomise ja üldiste pädevuste määratlemise kaudu. Sellise raamistiku võiks luua Euroopa tasandil ning rakendada seda riiklike struktuuride

kaudu, läbi paindliku haridus- ja koolitussüsteemi ning see võiks olla ka isereguleeruv ametialase eetikakoodeksi kaudu, mis määrab ära noorsootöötajate käitumise noortega tegelemisel.

Pädevus, koolitus ja tunnustus

Kuigi võib-olla puudub vajadus noorsootöötajale suunatud ühesuguse koolitussüsteemi järele, on vajadus pädevusi loova raamistiku järele, mille aluseks on sellised lähenemised õppimisele nagu teoreetilise arusaamise arendamine, praktika juhendmine (ja kaasjuhendamine), coaching, e-õpe, vastastikõpe, vaatlemine ja hindamine. Need peavad olema aja jooksul kättesaadavad ning nendega peab käima kaasas kohane refleksioon ja jätkutegevus. Nagu noored, nii peavad ka noorsootöötajad pidevalt õppima, et tegeleda tõhusalt muutuvate oludega, milles nad töötavad. Selleks, et suurendada arusaamist teistes sektorites rakendatavast noorsootööst, mis on tingitud sektoriteüledest arengutest, peavad noorsootöötajad kulutama aega ka teiste noortega seotud uuringute, poliitikate ja tegevuskeskkondade uurimisele. Lühidalt öeldes peab koolitus olema paindlik, kohane ja pikaajaline. Võimaluse korral võiks selle Euroopa dimensioon olla kultuuridevaheline, riikideülene ja seotud Euroopa programmiga nii füüsiliselt kui metodoloogiliselt.

Selliste tingimustega ei tule siduda mitte üksnes vajalike ressursse, vaid suurenema peab ka noorsootöö tunnustamine nii noortepoliitika siseselt kui ka väliselt, sest üksnes sel moel on võimalik kindlustada üha paranev kvaliteet, pädevus ja praktika. Käib vaidlusi noorsootöö tunnustamiseks ja valideerimiseks vajalike strateegiate loomise teemal, eesmärgiga kasutada neid Euroopa, riiklikul, kohalikul ja mõnikord ka organisatsioonilisel tasandil. Kuid ükskõik millised vahendid ja instrumendid akrediteerimise, sertifitseerimise ja tunnustamise jaoks ka luuakse, jäävad siiski lahtiseks nende kasutamist, käibivust ja usaldatavust puudutavad võtmeküsimused. Neid tuleb uurida, märgata nõrku kohti ning vajadusel nendega tegeleda. Suure tõenäosusega peab selline protsess looma aluse dialoogiks selles valdkonnas, kaasates avaliku halduse teised sektorid, noortepoliitika ja noorsootöö tegevuse erinevad tasemed ning erasektori.

Mobiilsus ja võrgustik

Erineva kultuuri, tausta ja noorsootöö kogemusega noorsootöötajate ning noorte vaheline vahetus on oluline kvaliteedi arengu, õppimise ja toetuse, teadmiste edasiandmise ning rahvusvahelisel tasandil noorsootöö arendamise ja rakendamise võimaluste suurendamise seisukohalt. Kuigi vahetuse võimalused on viimastel aastatel suurenenud, on takistused seotud siiski rahastamisega, keeleoskuse ja personaalse ja professionaalse staatusega. Üleskutse oli võimaldada kõikidele vaba liikumine ning seetõttu tuleb arendada erinevate takistustega toime tulemise mehhanisme.

Võrgustike toimimiseks ja vahetuse parandamiseks peaksid kõikidel noorsootöö erinevates sektorites tegutsevatel inimestel terves Euroopas olema võimalused ja vahendid dialoogiks, kontaktide loomiseks ja koostööks ning neil, kes töötavad noorsootöö spetsiaalsetes valdkondades, peaksid olema spetsiifilisemad suhtlemisvormid. Üleskutse esitati ka noorsootöötajatele suuremate rahvusvaheliste mobiilsusvõimaluste tagamiseks. Euroo-

pa Noored programm toetab neid teemasid, kuid sellega tuleb kindlasti veelgi laiemalt tegeleda. Seetõttu peaks olema rohkem mõttevahetust vahetu kontakti väärtuse üle, mida rahvusvaheline mobiilsus võimaldab, kuid sellistel kogemustel põhineva mõju võtmelementide osas noorsootööl on juba niigi tugev üksmeel.

Jätkusuutlik toetus ja rahastamine

Äärmiselt vajalik on töötada välja juriidiline noorsootöö raamistik, mis kindlustab põhieelarve, mis omakorda garanteerib infrastruktuuri, projektide ja noorsootöö arengute jätkusuutlikkuse. See juriidiline raamistik nõuaks kohalike noorsootöö tegevusplaanide loomist, mis tooks välja erinevatelt rahastamistasanditelt vajaminevad ressursid. Mitmed finantseerimisallikad peaksid peegeldama erinevaid tasemeid noorsootöö tegevuses, mitte olema üksteisega vastuolus. Noorsootöö rahastamisel peaksid olema selged ja läbipaistvad kriteeriumid. Nii juba loodud kui uutel noorsootöö algatustel peaksid olema võrdsed võimalused neid ressursse kasutada.

Peamiseks vastutajateks noorsootöö rahastamise eest peetakse riikide valitsusi. Euroopa fondides nähakse lisavõimalust nii noorsootöö arendamiseks kui ka rakendamiseks kolmel põhjusel. Esiteks on Euroopa tasandi noorteprogrammid – näiteks Euroopa Noored programm – üha kriitilisemaks muutuvaks vahendiks nii sotsiaalse kaasatuse, noorte liikuvuse kui ka aktiivseks kodanikuks olemise osas. Teiseks on nende eriline panus noorte elule, noorsootöötajatele ja ka noorsootöö kontseptualiseerimisele oluline nii uute praktikate loomiseks, kujundamiseks kui ka toetamiseks. Kolmandaks on need programmid ülimalt väärtuslikud noorsootöö tegevuse toetamisele tõuke andmisel ning näitavad selle olulisust ka valdkondades, kus selliseid praktikaid kasutatakse vähe või puudub neist arusaam. Aastaks 2020, mis on Euroopa noortevaldkonnaga otsesemalt ja kaudsemalt seotud strateegiate kaugem sihtmärk, on selliste garantiide loomine Euroopa noortele oluliseks punktiks oma eesmärkide saavutamisel. Kuid noorsootöö peab tegelema ka laiemate rahastamisallikate otsimisega ning noorsootöötajad peavad parandama oma pädevusi tulu loomises.

Järgnevad sammud

Konvendil räägiti noorsootöötajate vastutusest anda võimalusel oma panus ülaltoodud punktide elluviimisesse, kuid samas on neil tarvis ka poliitilisi ja finantsilisi õigusi. Euroopa tasemel on noortevaldkonnas (ja mujalgi, kuid mis sellegipoolest puudutavad noori, noorsootööd ja noortepoliitikat) palju poliitilisi algatusi ja tegevusi, mis toimuvad järgneval aastal. Seetõttu tuleks nendel aruteludel võtta arvesse ka käesolevat deklaratsiooni. Deklaratsiooni eesmärk on poliitika aruteludes tähelepanu hoidmine noorsootööl ja noortel. Arutelud on järgmised:

- Euroopa 2020 strateegia ning selle lipulaevaks olev projekt "Noorte liikuvus" (inglise k. *Youth on the Move*)
- Eeldatav Nõukogu soovitus mobiilsuse soodustamise kohta
- Eeldatav Nõukogu soovitus mitteformaalse õppimise tunnustamise kohta
- Uus põlvkond programme, mis järgnevad Euroopa Noored programmile 2013. aastal
- Eelnev arutelu, mis keskendub tulevase EL-i "noorte" programmi kavandamisele
- Europassi mitteformaalse õppimise dimensioonide edasine arendamine
- Uus Pathways 2.0 mitteformaalse õppimise valideerimiseks ja tunnustamiseks
- Euroopa noorsootöö uus koolitusstrateegia Euroopa Noored programmi raames

Esimene Euroopa noorsootöö konvent, mille põhjal käesolev deklaratsioon koostati, on pannud aluse Euroopa noorsootöö arutelule. Konvent soovib, et loodud impulss liiguks edasi nii Euroopa Liidu kui Euroopa Nõukogu noortepoliitika olemasolevates raamistikes:

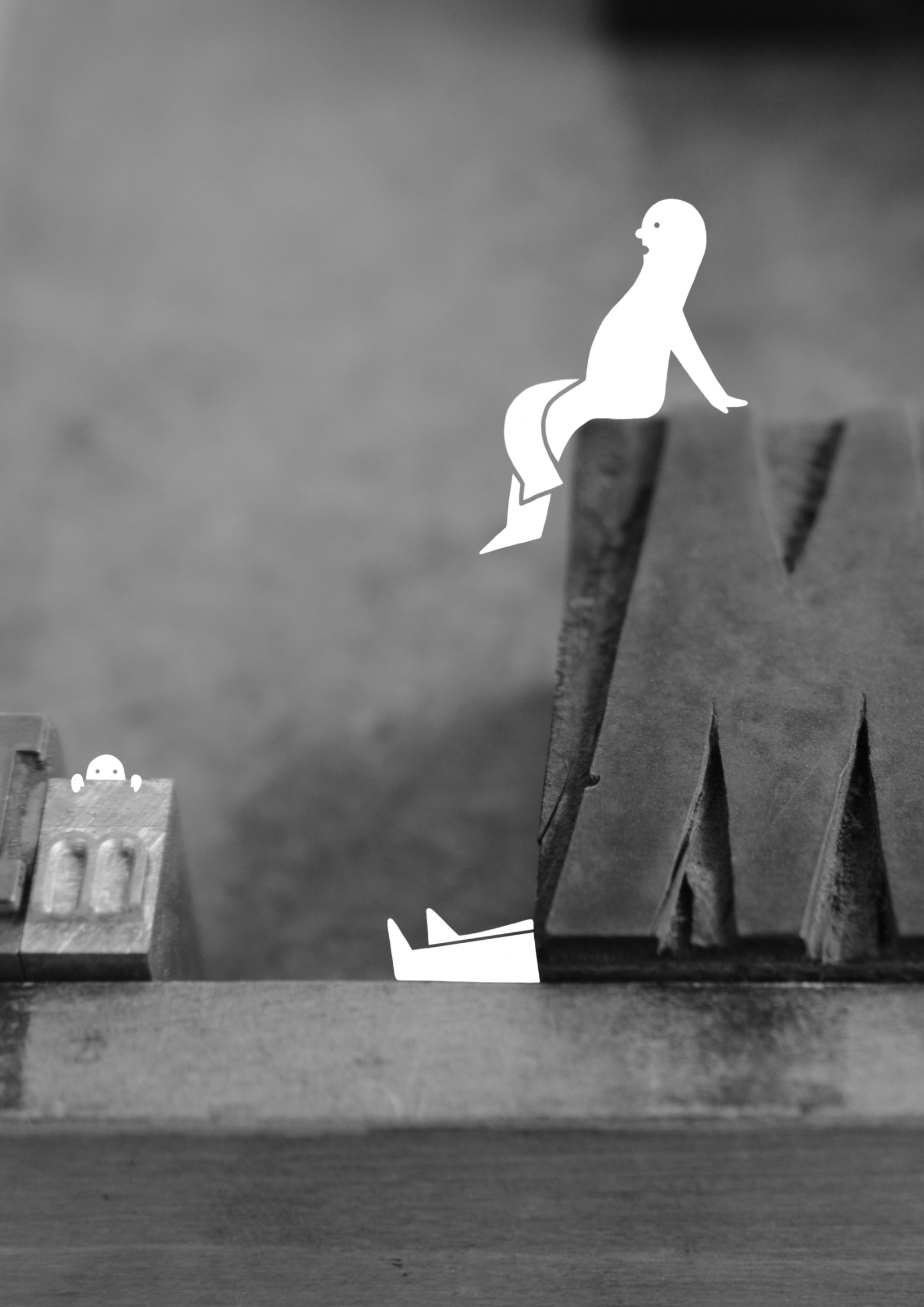
- Euroopa noortevaldkonna koostöö uuendatud raamistik (2010–2018)
- Euroopa Nõukogu noortepoliitika resolutsioon

Konvent taotleb, et käesoleva deklaratsiooni baasil paneksid Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu ja nende liikmesriigid ning praegune ja järgnevad eesistujariigid aluse töökorrale, tegevusplaanile ja vajalikele ressurssidele selle elluviimiseks.

Toimetas

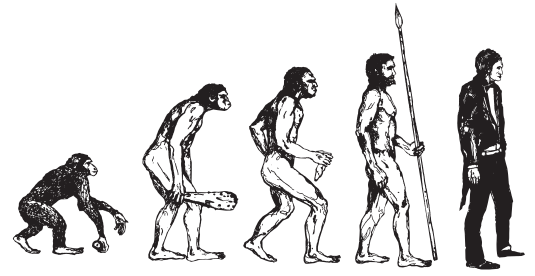
Marit Kannelmäe-Geerts

Noorsootöö – kas puberteedis või noorukieas?

Noorsootöö on meie riigis üsna jõuliselt viimasel kahekümnendil edasi liikunud, nii oma sisus kui korralduslikus osas. Samas, ka nõukogudeperioodil saavutati murrangulisi tulemusi ja pandi alus mitmele tänasele struktuurile (huvikoolid, noortelaagrid, huvijuhid jm). Võiks ju arvata, et tänaseks on teadlikkus noorsootööst kõigile enesestmõistetav ja vajadus selle järgi põhjendatud. Aga kas ikka on? Kas ei kuulu jätkuvalt noorsootöötajate hulgas hõikeid, et jälle peab enda vajalikkust tõestama, taas on vaja alustada otsast peale jne? Ehk, kas noorsootöö on järsku ristteel, kus on vaja teha määrava tähtsusega valikuid, millises suunas edasi liikuda või jätkata sama kulgemist? Juba kuningas Saalomongi on aastasadu tagasi öelnud, et ilma visioonita pole riigil ega rahval tulevikku. Või kasutades Karupoeg Puhhilt tulnud mõtet, et kui sa ei tea, kuhu sa tahad jõuda, siis on sul raske sinna jõuda. Järgnevalt püüangi ma mõtiskleda selle üle, kuhu oleme liikumas ning küsida rohkelt küsimusi, millele ühiselt vastuseid mõelda.

Viimastel aastatel on saanud suure hoo sisse noorsootöösutuste renoveerimine ja uute ehitiste rajamine. Üha enam võime oma riigis näha kaasaegseid ja väliselt kauneid hooneid nii noortekeskuste, huvikoolide kui ka nõustamiskeskuste näol. Kummalisel kombel on aga noortekeskuste sisu üheks märksõnaks, ülekoormatud ja alarahastatud noorsootöötaja kõrval, jätkuvalt ka piljard. Kas tõesti on viimasel kahekümnendil kujunenud avatud noorsootöö nurgakiviks värviliste kuulide toksimine? Iseenesest on see ju professionaalseid reegleid järgides üsna strateegiline mäng – sihtimine, planeerimine, täpsus, riskid jne. Klassikalise piljardi kõrval on koha sisse võtnud ka kõikvõimalikud arvuti/veebiväljundid Wii ja PS-i näol. Leian end üsna tihti otsimas vastust küsimusele, mida me tegelikult nende vahendite ja töövormidega saavutada tahame? Mis on nende siht ja tulemus? Kas pelgalt ajaviitmine või tõepoolest strateegiline mõtlemine ja selle seostatus igapäevaeluga? Ehk, mida oleme saavutanud näiteks senise nn piljardi-kultuuriga noorsootöös? Kas noored jälguvad vähem tänavatel ja teevad paremaid karjäärivalikuid või on nende sotsiaalsed oskused paranenud?

Meie riigis noortekeskuste tollane külastajaskond on tänaseks jäänud ikka, mil võiks seda küsida neilt endilt. Samas on ja noored üks kõige kiiremini muutuv elanikkonnagrupp, kellele on omased muutused ja arengud. Eks me püüamegi ju väga-väga ajaga kaasas käia ning täita valdkonda uuenduslike ja köitvate vormidega. Samas, kui tihti me tegelikult süveneme sellele, mis suunas need meid liikuda peavad ning mis on tulemus? Võime ju väita, et noorsootöö struktuur on viimaks väljakuju-

nenud ja paika loksunud ning nuriseda selle üle, et seadus või strateegia on ajale jalgu jäänud. Aga kas ikka on? Miks pörkume me sel juhul pidevalt kokku valdkonna kuvandi ja kvaliteedi osas? Miks on noorte osalus nii avatud noorsootöös kui ka noorteühendustes madal? Kohati tekib mõte, et selles valdkonnas ei olegi võimalik peatuma jääda, vaid peab olema pidevas ja mõneti ülepingutatud liikuvuses, kasvama sama kiirelt nagu nooredki. Kuid kas me tegelikult ka seda soovime? Ja kas ka noored ise mõistavad neile pakutavat ja loodavat sellisena? Olen enam kui veendunud, et mitte.

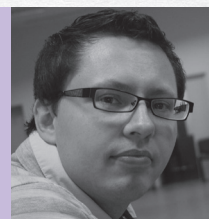
Jään pikemalt mõtisklema noortekeskustest, kuid lisaks neile on noorsootöös teisigi teemasid. Üha enam on poliitilist ja populistlikku populaarsust hakanud koguma huvitegevus ja -haridus. Aeg-ajalt jääb mulje nagu see oleks meie noorsoo päästerõngas. Kindlasti ongi see üheks lahenduseks väga paljudele noortele, kuid kas selle valdkonna ületähtsustamisega ei vaju meie paat liialt kaldu? Oleme tegelikult ju erinevate asutuste näol pannud püsti toimiva struktuuri, hakanud üha enam rääkima selle sisust ja asunud seda lõimima elukestva ja mitteformaalse õppimisega. Kas piltlikult öeldes on noorsootöö jõudnud tänaseks teismeikka, kus hormoonid möllavad, kujuneb minapilt ja domineerib vabaduseiha? Või vajame siinkohal ka mõne vanema õe-venna või eeskuju nõuannet?

Igaljuhul on kindel, et noorsootöö valdkond kasvab ja areneb koos oma tõusude ja mõõnadega. Vahel kipub mugavus võimust võtma, teinekord valdab aga rahulolematumus või kärsitus. Kuid kõik me vajame enesesse vaatamist ning oma võimetusse ja väärtustesse süvenemist. Seda ootavad meilt nii noored kui ka kogukond ja ühiskond tervikuna. Kindlasti ei suuda me tagada jätkusuutlikku Eestit ega noorsootööd pideva rabelemise ja enesetõestamisega. Leidkem see aeg, ja mitte vaid hetk, et vaadata sügavalt senitehtut ja selle tulemusi ning mõju noortele. Ja ärgu olgu meile sealjuures komistuskiviks ajanappus või muud põhjendamatud vabandused.

Urmo Reitav

Noorsootöö lektor,
Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia

Noorsootöö õppekava programmijuht,
Tartu Ülikooli Narva kolledž

**Noorsootöö tulevik
TÜ Narva kolledži
üliõpilaste
vaatenurgast**

„Raamat on eluvõimeline ainult siis,
kui tema vaim on suunatud tulevikule“

Honore de Balzac

Honore de Balzaki mõtet raamatu kohta võib kasutada ka noorsootöö iseloomustamiseks.

On väga tähtis mõelda tuleviku peale. Artur Šopenhauer on ütelnud: „Noorte seisukohast vaadatuna on elu lõpmatu tulevik.“ Kui me räägime noorsootöö tulevikust, siis peame kindlasti kõigepealt lähtuma noorte seisukohast. Mida arvavad noored noorsootööst? Oluline on see küsimus seetõttu, et noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse (Noorsootöö seadus § 4 p.2).

Üks võimalus saada teada noorte arvamust, on küsida seda nende endi käest. Veelgi põnevam on seda küsida noorte käest, kellest saavad tulevikus noorsootöötajad. Otsustasime järgi uurida, mida arvavad Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilased noorsootööst. Esiteks seetõttu, et Narva kolledž valmistab ette noorsootöö spetsialiste, kes hakkavad töötama eelkõige mitmekultuurilises keskkonnas. Teiseks, võimaldab see teada saada venekeelsete noorte arvamust (98% Narva kolledži noorsootöö erialal õppijatest on vene keelt kõnelevad noored).

Ühe nädala jooksul (23–29.03.2011) viidi kolledžis läbi miniküsitlus teemal „Noorsootöö tulevik“. Küsitluse eesmärgiks oli teada saada noorsootööd õppivate noorte arvamus noorsootöö tuleviku kohta. Küsitluse läbiviimisel kasutati veebiküsitlust.

Küsitluses osalesid kõigi noorsootöö kursuste esindajad. Vastajate vanus oli 19–33 aastat. Enamik vastajaist (42%) olid vanuses 22–23 aastat. Vastanute hulgas oli nii naisi kui mehi, kuid naiste osakaal oli suurem – 79%. See on ka arusaadav, kuna noorsootöö üliõpilastest on ainult 18% meessoost. Vastajate üldarv ei olnud paraku suur, kokku osales 21% TÜ Narva kolledži noorsootöö õppekava üliõpilaste koguarvust.

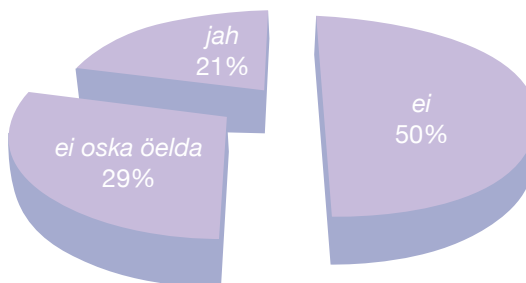
Pooled vastanutest töötavad noorsootöö valdkonnas ning omavad seega ka praktilist töökogemust, mis annab nende arvamusel lisaväärtust. On huvitav märkida, et töötavatest üliõpilastest on enamus – 57 protsenti – on esimese kursuse üliõpilased.

Enne seda, kui uurisime üliõpilaste arvamust noorsootöö tuleviku kohta, soovisime teada saada üliõpilaste rahulolu tänapäeva noorsootööga. Selgus, et pooled respondentidest ei ole rahul täna tehtava noorsootööga, rahulolevaid oli 21%. Nendest, kes ei olnud rahul, on 57% töötavad üliõpilased. Sama statistika ilmnes ka esimese kursuse puhul ehk enamus esimese kursuse vastajatest ei ole rahul noorsootööga. Enamus meestest vastas, et nad ei ole rahul noorsootööga. 28,5% töötavatest respondentidest on rahul noorsootööga. Praeguse noorsootööga on rahul 19 ja 22-aastased ning ainult naised.

Joonis 1.

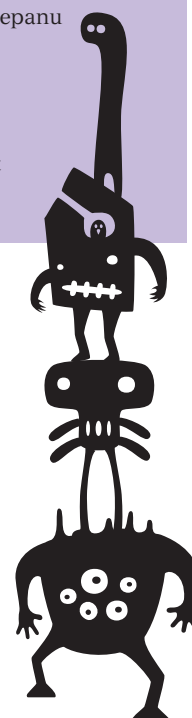
Kas Sa oled rahul tänapäeva noorsootöö olukorraga?

Üliõpilaste rahulolu tänapäeva noorsootööga

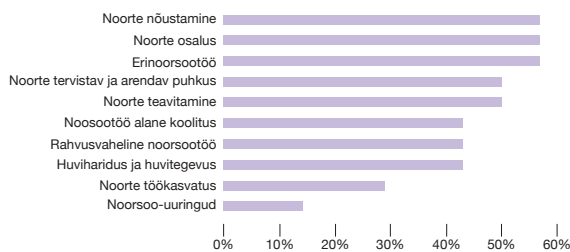
Järgnevalt soovin esitada uuringust välja tulnud üliõpilaste ootused noorsootöele:

1. Et noored oleksid aktiivsemad nii Eestis kui ka Euroopas
2. Objektiivsust
3. Palju erinevaid võimalusi noorsootöö erinevates valdkondades
4. Efektiveid noorsootöö meetodeid, mis avaldaksid noortele positiivset mõju
5. Et uus noorte põlvkond saaks väärt kasvatusel ja haridusel
6. Võimalust aktiivselt osaleda noorsootöö erinevates valdkondades
7. Võimalusi noortele puhkamiseks ja arenemiseks
8. Enesetäiendamise võimalusi
9. Uusi kontakte
10. Edukat noorsootöö valdkonna eesmärkide täitmist
11. Et ühiskond pööraks noortele tähelepanu
12. Ühiskonna toetust noorte arenguks
13. Mitmekülgset arengut
14. Tulemuslikku noorsootööd
15. Multikultuurse noorsootöö arengut
16. Uusi ja huvitavaid ideid

Uuringu põhjal soovisime teada saada ka noorsootöö arenguvajadusi tudengite silme läbi. Kõige rohkem mainiti noorte nõustamist, erinoorsootööd ja noorte teavitamist. Kõige vähem tuleb aga üliõpilaste arvates tähelepanu pöörata noorsoo-uuringutele ja noorte töökasvatusele.

Noorsootöö valdkonnad, millele tasub tähelepanu pöörata

Joonis 3. Millistele noorsootöö valdkondade arendamisele peaks rohkem tähelepanu pöörama?

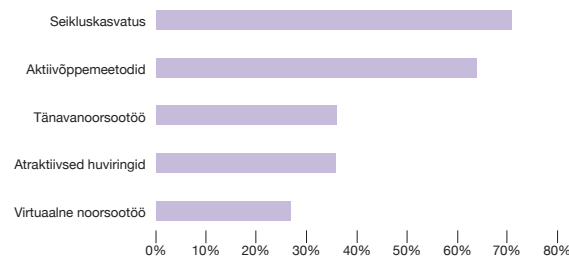
Üliõpilased selgitasid oma valikuid sellega, et on praktilise töökogemuse kaudu mõne nimetatud valdkonnaga rohkem tuttavad.

Valdkondade arenguvajadusi põhjendati järgmiselt:

- erinoorsootöö valdkonnas tuleks pöörata tähelepanu erinoorsootöö rollile koolis;
- erinoorsootöö on kõige probleemsem valdkond noorsootöös;
- vajadus laiendada alaealiste mõjutusvahendite nimekirja;
- noorte nõustamine võiks olla laialtlevik, lihtsam ning noorte jaoks kättesaadavam;
- noorte nõustamisega peavad tegelema professionaalsed nõustajad;
- noorsoo-uuringuid on vaja läbi viia järjepidevalt, mis omakorda tõstaks noorsootöö kvaliteeti;
- kõik noorsootöö valdkonnad on tänapäeva noorsootöös aktuaalsed;
- noorte kasvatuse teemalised programmid peaksid olema kooliprogrammi osa ning noorsootöö peaks õpetama noori tööd väärtustama;
- noorsootööalane koostöö peab olema kaasaegne;
- noorsootöö meetodid peavad olema kaasaegsed;
- noorsootöötajad peavad pidevalt tegelema enesetäiendamise ja;
- noorte tervistav ja arendav puhkus peab kaasama rohkem noori;
- noorte teavitamine peab jõudma kõigi noorteni - mitte kõik noored ei tea täna, kuhu nad võiksid pöörduda abi saamiseks;
- huviharidus ja huvitegevus, noorte nõustamine ja noorte osalus on noorsootöö kõige probleemsemad alavaldkonnad.

Üliõpilased pakkusid välja tegevusi, mis võiksid tekitada noortel huvi noorsootöö vastu. Siinkohal tuleb mainida, et nad lähtusid rohkem endast kui noortest inimestest, ehk siis, mis neile endile oleks huvitav. Seikluskasvatuse märkis ära enam vastajatest. Üks vastaja pakkus oma, mõnevõrra üllatusliku, variandi – omaalgatuslike projektide kirjutamise koolituse.

Huvipakkuvad tegevused noortele

Joonis 4. Mis tegevused võiks noortele huvi pakkuda, et tekitada rohkem huvi noorsootöö vastu?

Üliõpilaste ettepanekud, kuidas võiks tulevikus noortele tegevusi pakkuda olid järgmised:

- rohkem selgitada/teavitada noori enesetäiendamise võimalustest;
- kasutada huumorit noortega suhtlemisel;
- on vaja uurida tänapäeva noorte vajadusi;
- korraldada noorte arutelusid/koosolekuid;
- noored peaksid rohkem olema huvitatud pakutavatest teenustest;
- noorsootöötajad peaksid olema tugevamad asjaajamises ja valdama paremini turundust/eneseväljendusoskust, selleks vajaksid nad aga koolitust;
- noortekeskused peaksid korraldama koolikülastusi, et paremini noori oma tegemistest informeerida;
- interneti kaudu;
- korraldada rohkem teavitamisüritusi.

Lõpetuseks üliõpilaste arvamus noorsootöö tuleviku kohta:

- pakub palju võimalusi noorte probleemide lahendamiseks;
- atraktiivne;
- noorsootöötajad ei pea olema ükskõiksed;
- noorsootöötajate vahel peab olema tugev koostöö;
- iga noore mure on ka „meie“ mure;
- sild noore ja pakutavate teenuste ja võimaluste vahel;
- mitmekülgne;
- väga tähtis ja tunnustatud ühiskonnas;
- noorte isikulislikku arengut ja omaalgatust veelgi rohkem toetav;
- professionaalne ja kõrgelt tasustatud töö;
- õige;
- multikultuuriline.

86% küsitluses osalejatest olid noored (kuni 26 aastat vanad) ning vastustes lähtusid nad oma isiklikust arvamusest, kuid vastas ka praktika ja õppe jooksul saadud teadmistest. Üldiselt võib ütelda, et üliõpilased ei ole ükskõiksed noorsootöö vastu ning neid huvitab noorsootöö tulevik.

Hea on näha soolise mitmekesisuse suurenemist noorsootöö üliõpilaste hulgas. Võrreldes eelmise aastaga asus noorsootööd õppima 50% rohkem mehi. See näitab, et ka meestel on noorsootöö vastu huvi. Üliõpilaste

tehtud ettepanekud noorsootöö valdkonna arendamiseks on tihedalt seotud läbitud õppeainetega, praktilikal õpituga ning isikliku töökogemusega. On huvitav, et üliõpilased on rahul noorsootööalaste uuringutega, samal ajal kui noorsootöö spetsialistid on vastupidisel seisukohal. See aga kinnitab, et noorsootööalased uuringud on tähtsad. Noorsootööalased uuringud aitavad tagada noorsootöö kvaliteeti ja loovad aluse arenguks. Noorsootöö kvaliteedile juhtisid üliõpilased samuti tähelepanu. Eriti hea meel on, et üliõpilased tunnustavad seda, et noorsootöö on väärtuslik valdkond, kus peavad töötama professionaalid ehk noorsootöötajad, kes austavad oma kutset. Samas mainisid üliõpilased mitmel korral vajadust populariseerida noorsootööd ühiskonnas. Kui vaatame 2005. aasta uuringut „Pädevused ja pädevuste arendamine noorsootöö valdkonnas“, siis üliõpilaste arvamusel on jätkuvalt noorsootöö probleemideks noorte passiivsus, koostöövõrgustiku puudumine, noorsootöötajate ebakompetentsus ning noorsootöö vähene väärtustamine. Samas tõstavad Narva kolledži noorsootöö

üliõpilased jälle esile seda, et noorsootöö peab olema ka mitmekultuuriline.

See oli miniuurimus, mis viidi läbi selleks, et saada teada üliõpilaste arvamust noorsootöö tuleviku kohta. Kokkuvõtteks võib iseloomustada tuleviku noorsootööd järgmiste võtmesõnadega:

tuleviku noorsootöö on noortepärane, kvaliteetne, atraktiivne, mitmekultuuriline, mitmekülgne ja väärtustatud.

Noorsootöö tuleviku heaks,

Maria Žuravljova

TÜ Narva kolledži noorsootöö programmijuht ja TÜ Narva kolledži meeskond

AVATUD NOORTE- KESKUSED EESTIS.

Minevik, olevik ja tulevik.

Viimase 10–15 aastaga on Eesti noorsootöö arenenud väga hoogsalt ja iseäranis suure arenguhüppe on teinud noortekeskused. Kui sajandivahetusel alles loodi esimesi avatud noortekeskusi, olid nende struktuurid erinevad ning enamiku eesmärgiks oli pakkuda noortele kohta kus olla. Oluliseks kriteeriumiks oli, et noortel oleks katus pea kohal, tore kui lisaks sai ka arvutit kasutada ja piljardit mängida. Noorsootöötaja esmaseks ülesandeks oli uksed avada ja korda pidada.

Tänaseks on noortekeskused arenenud mitteformaalse õppe keskusteks. Enam ei saa noorsootöötaja olla pelgalt „valvur“ või „uksehoidja“. Üha olulisemaks muutub kvaliteet ja sisuline töö. Aastaid on räägitud noorsootöö mainest ja selle hindamisest. Omakeskis kokku saades noorsootöö tegijad mõistavad teineteist, kuid probleemiks on noorsootöö ja avatud noortekeskuste kuvand ühiskonnas. Läbi aastate on olnud väljakutseks noorsootöö tulemuslikkuse mõõtmine, sest noorsootöö kvaliteedi mõõdupuuks ei saa olla ainult sära noorte silmis.

2009. aastal Eesti ANKi tegevjuhina tööle asudes oli minu kogemus avatud noortekeskustega ja üldse noorsootööga peamiselt Tartu-põhine. Samas oli aktiivne osalemine Tartu linna noorsootöös ja selle korraldamises alates 1993. aastast andnud mulle küllaltki suure kogemustepagasi. Alustades Tartu Noorte Tehnikamaja (praegune Anne Noortekeskus) matkaringi juhendajana ja seal edasi õppealajuhatajana, olen näinud kuidas üks huvikool areneb mitmekülgseks noorsootöö asutuseks. Organisatsioonis tekkis vajadus koha järgi, kus noored saaks olla ka väljaspool konkreetse huviringi tegevust.

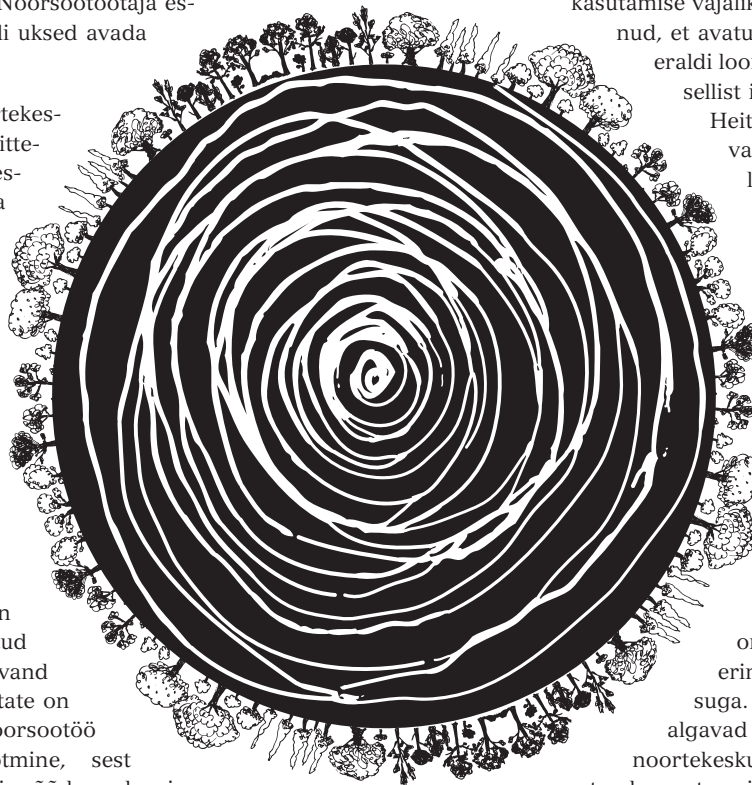
Kuigi sel ajal ei räägitud veel nii palju noorte osaluskoostest, oli meil kujunenud oma noorteaktiiv, kes aitas kaasa ürituste korraldamisel ning oli heaks ideede generaatoriks tegevuste planeerimisel. Tollel arenguetapil tundus meile, et huvikoole ja ANK-e vastandatakse ja meie olime veendunud noorte kaasamise ja noortealgatuse toetamise ning avatud noorsootöö meetodi kasutamise vajalikkuses, kuid me ei leidnud, et avatud noortekeskust peaks eraldi looma vaid hindasime just sellist integreeritud süsteemi.

Heites pilgu praegu toimivale ANK-de võrgustikule, on hea meel tõdeda, et paljud neist on kujunenud piirkondlikeks noorsootöö keskusteks, ning et riigi usk ja toetus noortekeskuste kui kohaliku noorsootöö tugistruktuuri arendamisse on vilja kandnud.

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse tegevjuhina julgen väita, et ka tänaseks on noortekeskused väga erineva struktuuri ja sisuga. Esimesed erinevused algavad nimedest. Meil on nii

noortekeskused, ANK-d, noortetoad, noortemajad, noorteklubid kui ka

laste- ja noortekeskused või noorte- ja elukestva õppe keskused jne. Nimetus võib vihjata noortekeskuse suurusele (kas kasutada on terve maja või ainult väike toake), sihtgrupile (lapsed, noored, täiskasvanud) või tegevusvormile (mitme professionaalse noorsootöötajaga keskus või vabatahtlikkusel põhinev klubiline tegevus). Leidub noortekeskusi, kus tegeletakse ühe kindla ja kitsa valdkonnaga ning on noortekeskusi, mis pakuvad laialdast noorsootöö teenust pea kõigis valdkondades. Lisaks kõigele sõltub noortekeskuse nägu ka inimes(t)est, kes seal töötab (töötavad).

Noortekeskusi on Eestis üle 200. Noortekeskuste hetkeolukorda hinnati ja kaardistati 2010. aastal Tallinna Ülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi poolt teostatud ning Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt rahastatud „Avatud noortekeskuste olukorra kor-
dusuuringus“. Nimetatud uuringuga saab põhjalikumalt tutvuda Eesti ANKi kodulehel kuid olulisemad tulemused sooviks siinkohal välja tuua.

Nimelt leidis uuringu põhjal kinnitust fakt, et noortekeskusi külastavad noored erinevatel eesmärkidel. Väga laias laastus võib ANK-de klientuuri jagada kaheks: „projektirahvas“ ja „tšillijad“. Projektirahva esindajad tulevad noortekeskusesse kindla eesmärgiga midagi ära teha ning neil on ka parem kontakt noorsootöötajaga. Tšillijad kasutavad aga peaaesjalikult noortekeskuse ruume, sisse-seadet ja varustust ning nende kontakt noorsootöötajaga on sageli vähene või olematu. Sellest tulenevalt vormistasid uurijad ka ettepanekud, et noortekeskused võiksid aktiivsemalt astuda samme noorte kaasamiseks tegevus-tesse ning võiksid pöörata rohkem tähelepanu projek-tirahva osakaalu suurendamisele. Selle saavutamiseks oleks oluline püüda sihikindlalt noore ja noorsootöötaja vahelist kontakti pikendada, et saada täiendav võimalus panustada noore inimese arendamisse.

Võttes üles paljuräägitud noortekeskuste maine teema, on oluline märkida, et uuringu põhjal tuleb välja positiiv-ne erinevus noortekeskust külastanud ja mittekülastanud noorte ja iseäranis nende vanemate vahel. Ehk teisisõnu – nii noored kui lapsevanemad, kes on noortekeskuste-ga otseselt kokku puutunud, on noortekeskustest üldiselt positiivsel arvamusel. Näiteks lapsevanematest, kelle laps ei ole noortekeskust külastanud, oskasid noortekes-kuse arendavat mõju hinnata vaid 12%, samal ajal kui noortekeskust külastanud laste vanematest olid noorte-keskuse arendava mõjuga rahul 80%. Seega võib väita, et kui otsesed kokkupuuted noortekeskusega puuduvad, siis kogukonnas ei teata, mis seal tehakse ja sõltuvalt sel-lest ei osata sellesse ka positiivselt suhtuda. Seega noor-tekeskuste (ja üldiselt noorsootöö) maine parandamiseks ühiskonnas oleks oluline laiemalt teadvustada, mida noortekeskustes tehakse ja millist olulist mõju see omab paljude noorte inimeste arengus.

Tulles tagasi noortekeskuste omanäolisuse ja eripära-de juurde, võin isiklikule kogemusele tuginedes kindlalt väita, et noortekeskused on ka praegu väga erilmelised. Eesti ANKi tegevjuhina olen viimase kuu jooksul külas-tanud nelja maakonna noortekeskusi ja pilt on tõesti väga erinev. On väga ilusaid ja modernseid Euroopa Regionaalfondi rahadega värskelt renoveeritud keskusi, kus töötavad professionaalsed noorsootöötajad ja kuhu tahaks ikka ja jälle tagasi minna. Samas on aga niivõrd nukras seisus noortekeskusi, et lausa nutt tuleb peale. Suuresti oleneb noortekeskuste käekäik kohaliku omava-litsuse võimalustest, aga veelgi rohkem poliitilisest tah-test.

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus tõi välja ka äsja ametisse asunud haridus- ja teadusministrile omapool-set nägemust valdkonna kitsaskohtadest tutvustades, et kohalikes omavalitsustes on olnud erinevaid arenguid – mõned neist on oluliselt vähendanud noorsootööle eraldatavaid vahendeid, teised aga nägid noortele suu-natud teenustes investeringut omavalitsuse tulevikku ning suutsid eelarvemahtusid säilitada. Nüüd on olukord

stabiliseerumas, kuid leiame, et riigipoolne (st ministeer-iumi poolne) selgitustöö noorsootöö vajalikkuse ja siu kohta võiks olla julgem ja tõhusam. Siia sobib loogilise jätkuna mõte noorsootööasutuste sertifitseerimisest – et vaid kindlatele nõuetele vastav organisatsioon saaks noorsootöö teenuseid pakkuda. Praegu sõltub kohalikus omavalitsuses tehtav noorsootöö selle juhi pädevusest, väärtushinnangutest ja ka lihtsalt tahtmisest. Oleme seda teemat arutanud ka Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnaga ning jäänud pidama küsimuse juu-res, et kas ühtne standard toob kasu või hirmutab hoo-pis mõned kohalikud omavalitsused ära ja need, kellel on väikesed võimalused noorsootööd toetada loobuvad hoopiski ka sellest vähesest toetusest, mida nad hetkel suudavad eraldada. Samas on Eesti ANK seisukohal, et tulemusliku noorsootöö tegemiseks on vajalikud tea-tud miinimumstandardid, mis loovad noortele üle kogu Eesti võrdsed võimalused ühiskonnaelus osalemiseks ja kaasaráäkimiseks. Eesti ANK on valmis panustama oma aega ja teadmisi noorsootöö sertifitseerimise korralda-misse. Esimese meetmena oleme kaalunud meie orga-nisatsiooni liikmeks astumise sidumist noortekeskuste esitatavate miinimumnõuete täitmisega. Noorsootöö professionaliseerumine ja sertifitseerimine on kooskõlas ka üle-Euroopaliste arvamustega.

Käesolev aasta on Eesti ANKi kümnenda sünnipäeva aasta. Oleme kasvanud kuue aktiivse noorsootööasutu-se ja nende eestvedajate poolt loodud aktiivgrupist 66 noortekeskust ühendavaks noortekeskuste eestkosteor-ganisatsiooniks. Oleme partneriks HTM-le, ENTK-le ja paljudele teistele noortevaldkonna organisatsioonidele. Üheks oluliseks suunaks meie töös on Euroopa Sotsiaal-fondi rahastatava programmi “Noorsootöö kvaliteedi arendamine” raames noorte konkurentsivõime suurendamiseks ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks ühis-konnale pakutava noorsootöö teenuse osutamine läbi noortekeskuste. Korraldame mitmeid üle-Eestilisi üritusi noortele ja noorsootöötajatele, sh IT-öö noortekeskustes, Hiromant mõttetalgud, Euroopa Päeva tähistamine kõi-gis maakondades, ANK suvekool 2011, rahvusvaheline konverents jne. Kõige selle taga on aga meie soov toeta-da läbi kvaliteetsema noorsootöö noori ja nende arengut.

Kvaliteetne noorsootöö peaks tooma sära nii noorte kui noorsootöötajate silmadesse.

Heli Erik

MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus
Tegevjuht

\Kommentaar\

Viimastel aastatel on Tartu noorsootöö muutunud väga palju paremuse poole. Kuna noorsootöötajad on väga toredad ja targad inimesed ja neid kaasatakse võimalikult palju noorsootöö arengusse, siis on ka tulevikus oodata vaid positiivseid muutusi.

Noortekeskustes käib mitmesuguseid inimesi ja keeruline on neile kõigile meelepärane olla, seepärast on hea, et noortekeskusi on mitmeid ja kõik need on tänu seal tegutsevatele noorsootöötajatele ja noortele eriilmelised.

“Tšillijaid” on noortekeskustes üpris palju, kuid ma ei nõustuks mõttega, et nende osakaalu peaks vähendama ning “projektiinimeste” osakaalu suurendama. Tänapäeval on noorsootöö jõudnud sinna tasemele, kus ei pöörata kogu rõhku projektidele, vaid püütakse olla otsekontaktis noorega, temaga lihtsalt rääkides ja vajadusel tuge pakkudes, seistes temaga samal pulgal. Just need „tšillijad“ ongi minu arvates see riskigrupp, kellel

oleks vaja kõige rohkem professionaalset tuge. Aktiivsed noored on aktiivsed ka väljaspool noortekeskusi, kuid nn tšillijad võivad noortekeskusesse tulemise asemel hoopis nurga taga õlut juua, kanepit suitsetada või mõne muu negatiivse alternatiivi leida.

Oliver Sepp

Anne Noortekeskuse noorsootöö spetsialist

Tartus Anne Noortekeskuses tegutseb väga palju erinevaid ringe, Noorteraadio ja Noorte TV, multimeedia labor ja avatud noortetuba, kus töötan mina. Avatud noortetoas saab niisama aega veeta, mängida mängida, muret kurta, arvuti-klassi kasutada ning saab ka abikäe projektide kirjutamisel.

\Kommentaar\

Väga ilus ülevaade Eesti noorsootöö ajaloost ja olemusest. Mõned kohad panid lausa tõsisemalt mõtlema – esiteks see kuvand, mida me kõik juba aastaid kardame ja arvame enda kohta kehtivat – et ühiskond peab meid nõ valvuriteks. Jah, ma olen ka ise seda korduvalt kuulnud ja pidanud mitmeid kordi oma ametit selgitama, aga ma usun samas, et see arvamus on koos noortekeskustega muutumas. Eesti esimeste avatud noortekeskuste loomisest saab sel aastal juba 13 aastat ja eks olidki need keskused alguses, nagu Heligi ütleb, pelgalt kohad, kus katuse all olla. Mida teadlikumaks saavad noortekeskused ise oma tegemistest ja missioonist, seda paremini mõistab meid ka ülejäänud ühiskond.

Olles töötanud noortekas platsitöötajana juba üle kuue aasta tahaksin ma aga vastu vaielda uuringu tulemustele, mis väidavad, et “projektirahval” on noorsootöötajaga parem kontakt. Ma väidaks hoopis vastupidi: ka meie noortekeskust külastab see nõndanimetatud kontingent, aga nad tulevad arutama konkreetse projektiga seotud asju ja lähevad pärast järjekordset koosolekut taas oma kiireid asjatoimetusi ajama. Kui me räägime siin mitteformaalsest ja informaaalsest õppimisest, siis usun ma, et just “tšillijad” on need, kes saavad noortekeskuses vabas õhkkonnas noorteuhtidega eluteemadel arutleda ilma, et neid hukka mõistetaks või kohe “klassist välja” saadetaks. Mina noorsootöötajana tean “tšillijate” elust ja olust, muredest ja rõõmudest palju rohkem kui projektirahvast. Kuigi tänapäeval, Facebooki vahendusel, olen ma kursis juba peaaegu kõikide linna noorte suhtes- taatustega ja muude uudistega. Nii et kuidas võtta – eks

tõde on kusagil vahepeal ja vestlusse kaasamine on ju ka kaasamine. Noortele tuleb kindlasti jätta aega ka lihtsalt olemiseks ja koos ühise aja nautimiseks – seda paremini tulevad nad kõigi uute ettevõtmiste ja plaanidega kaasa.

Olen täiesti nõus, et iga keskus on oma töötajate nägu ja tegevustes domineerivad just töötajate hobid ja erioskused. Nii näiteks on Saue Noortekeskuse tugevateks külgedeks kunst, keraamika, seikluskasvatus ja matkamine.

Noortekeskuste sertifitseerimise mõte on uus ja huvitav. Kumba pidi oleks parem – kas sertifitseerida enne keskused ja seejärel töötajad nende sees või vastupidi – kõigepealt saavad noorsootöötajad kutsetunnistused ja seejärel ka noortekeskused?! Võibolla keskus, milles on kutsega töötajad, näitabki juba piisavat kvaliteeti.

Kristi Kruus

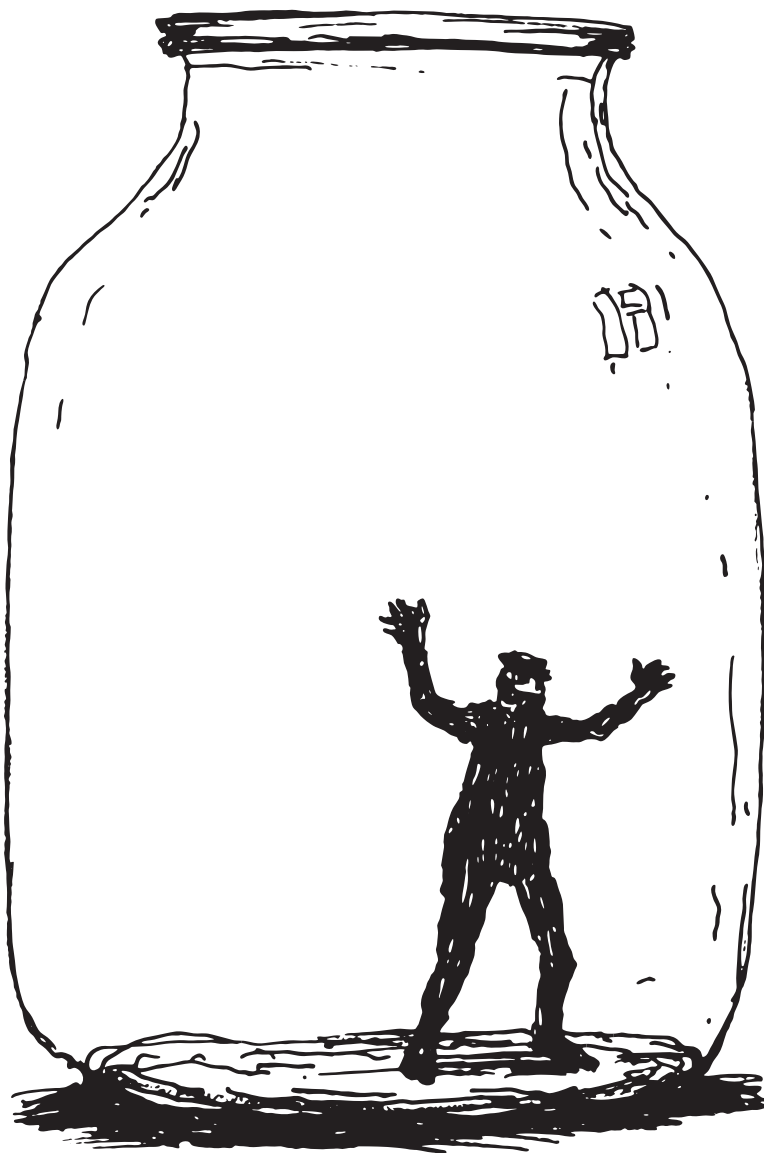
Saue Noortekeskuse noorteuht/projektijuht

Saue Noortekeskus on avatud noortekeskuse põhimõttel tegutsev noorte vaba aja veetmise koht, mis on avatud kõigile 7–26 aastastele Saue noortele. Saue Noortekeskuses saab noor kasutada kõiki häid mõtteid, et elu põnevamaks muuta ning oma organiseerimisvõimeid proovile panna. Iga noore omaalgatus on väga teretulnud ning leiab noortekeskuses alati toetamist!

www.sauenoortekeskus.ee

Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused

„Meie ülesanne on ikkagi, et
lastel võimalikult hea oleks.
Aga kui sa ei saa ruumi, sa ei
saa midagi teha /.../ sa ei tee
seda asja tänava peal ära, kui
sul pole vastavaid tingimusi.“

Nagu näitavad lugejaküsitlused, hindavad Mihuse lugejad kõrgelt uuringutulemuste kajastusi. Palun, siin on värsked tulemused, millest võiks igapäevatoos kasu olla: aastatel 2009–2010 uurisid Tartu Ülikooli sotsioloogid, kellest paljudel on ka praktiline kogemus noorsootöös, Teid ja Teie tööandjaid. Artiklis esitavad kolm uurimishüppu liiget, praktikute tsitaatidega ilmestatult, valiku olulisemaid leide uuringutulemustest. Uuringust saab detailsema ülevaate artikliga samanimelisest raamatust mis on veebist kõigile kättesaadav.¹

Uuringu läbiviimisel kasutasime kombineeritud lähenemist: fookusgrupi intervjuudes osales 19 noorsootöötajat; veebis vastasid eraldi küsimustikele² 511 noorsootöötajat ja 280 noorsootöötajate tööandjat. Küsitluste tulemused on suuresti kõrvutatavad 2005. aasta noorsootöö uuringuga, mille teostas Tallinna Ülikooli Haridusuuringute Instituut.

Kes on tüüpilised noorsootöötajad Eestis?

Vastanute hulgas oli enim noortekeskuse noorsootöötajaid, huvijuhte, noorteprojekti töötajaid, ringijuhte, noortelaagri kasvatajaid, huvikoolide õpetajaid ja kohaliku omavalitsuse noorsootöötajaid. Noorsootöötajate tegeldakse nii põhi-, lisa- kui ka vabatahtliku tööna, levinud on ka mitme seotuse vormi samaaegne esinemine ühe inimese tegevuses. Lõviosa vastanud noorsootöötajaid on kõrgharidusega, naissoost ja tegelevad noortega vanuses 12–17 aastat. Noorsootöö-alase eriharidusega vastanuid oli ligikaudu viiendik. Ülesanded, millega kõige enam tegeletakse, on ürituste korraldamine, noorte juhendamine ja suunamine, info vahendamine ning projektide ja programmide planeerimine.

Tähtsaima noorsootöö tegemise põhjusena toodi välja huvi noorsootöö vastu. Ka 2005. aasta uuringus loeti seda peamiseks noorsootöö valdkonnas tegutsemise põhjuseks. Peaaegu sama oluliseks hinnati 2010. aastal võimalust suhelda noortega. Noorsootöötajate tasustatud kõrval- või lisatöena tegelejate jaoks oli see kõige tähtsamaks põhjuseks. Tähtsuselt kolmandaks põhjuseks platseerusid eneseteostuse võimalused.

Ka koolitused on oluline motivatsiooniallikas. Märgitakse, et koolitustel tuntakse end väärtusliku ja tunnustatuna ja et keskkonnavaheetus annab positiivse laengu ja võimaldab vaheldust.

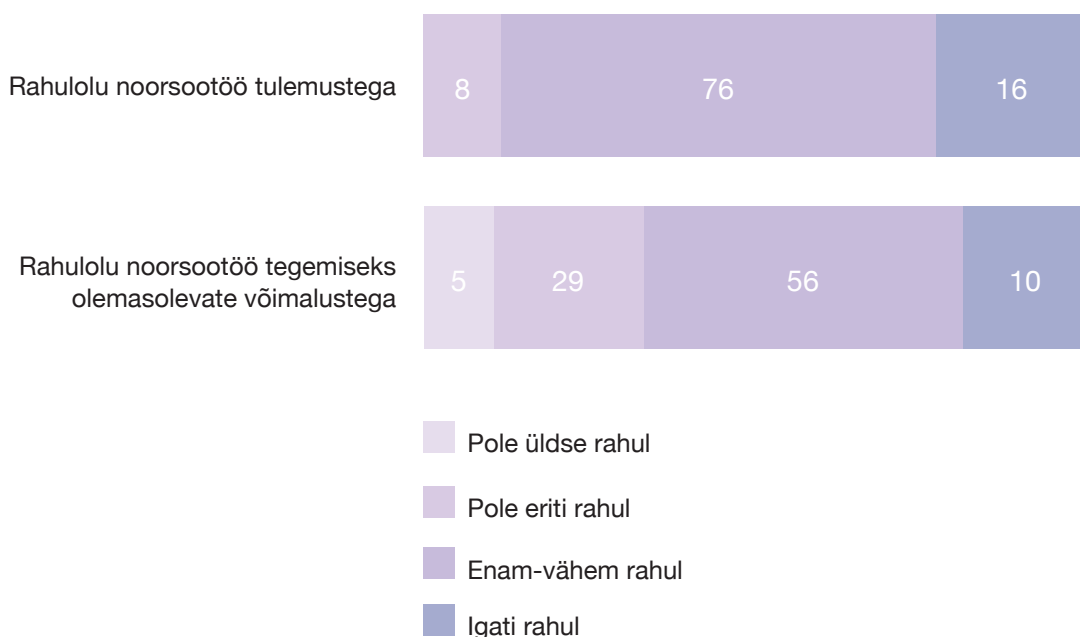
Noorsootöötajate rahulolu oma tööga ja murekohad

2005. aasta uuringust ilmnes, et ligi kuus kümnendist uurinud osalenud noorsootöötajast oli oma tööga rahul, veidi üle neljandiku oli rahulolematuid. 2010. aastal mõõdeti eraldi rahulolu noorsootöö tulemuste ja võimalustega. Vastuste kokkuvõtte on esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Noorsootöötajate rahulolu noorsootöö tulemuste ja noorsootöö tegemiseks olemasolevate võimalustega (%).

Ühelt poolt võime väita, et rahulolu (eelkõige noorsootöö tulemustega) on viie aasta jooksul tõusnud. Teisalt oli kõigest kümnendik värskes uuringus osalenutest noorsootöö olemasolevate võimalustega igati rahul.

Joonis 1.

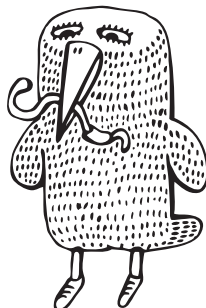

Noorsootöö probleemid ja kitsaskohad

Suurim osa noorsootöötajast mainis noorsootöö takistusena rahaliste vahendite nappust, mis oli ka kõige olulisemaks noorsootööga rahulolematuse põhjuseks.

„/.../ aga liiga palju närve kulub selle peale, /.../ kust saada raha ja mis projekte kirjutada, /.../ selle asemel, et tegeleda noortega rohkem.“

Üle poolte noorsootöötajatest mainis noorsootööd oluliselt takistava tegurina laste ja noorte passiivsust.

Ma ei tahaks nüüd küll linnavalitsuse poole väga palju kriitikanooli heita, aga, aga kahtlaselt palju vastutööd on sellele, kui meie oleme leidnud rahastuse oma projektidele, oma ideedele täiesti nii oma enda vaba aja arvelt tegelikult ja siis linnavalitsusest ikka öeldakse: et nii ikka ei saa, see ei ole võimalik, kas te olete kindel, et see raha teil ikka olemas on.“ (erinorsootöötaja)

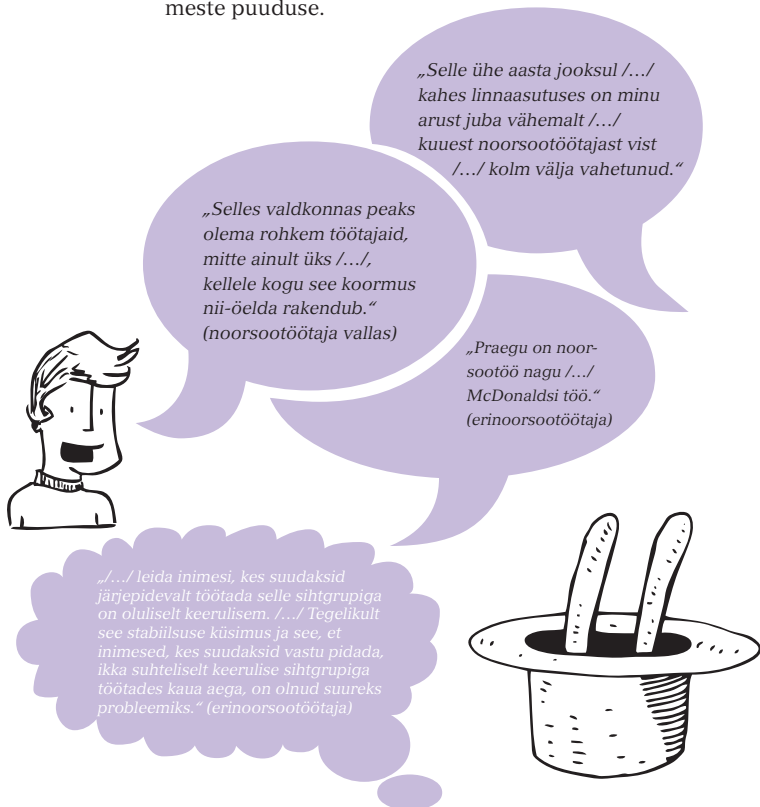
„Ma olen ise ka ühe huviringi juhendaja ja .../ väga palju energiat kulub selleks, et tund aega enne huviringi algust võtan telefoni ja helistan need oma noored läbi: kus sa oled, mis sa teed, /.../ eelmine nädal sa olid, /.../ sa võiksid see nädal ka kohale tulla.“

„Kui nad tulevad kohale ja neile on midagi organiseeritud, siis [kui] neile /.../ meeldib, siis nad tulevad ka teine kord. Kui on üritusel või tegevusel mingisugune puudus, siis nad lihtsalt kas kaovad ja lähevad mujale või ei lähe üldse mitte kuhugi.“

Kui noorsootöötajad lähtuks vähem hoiakust, et probleem on noorte passiivsuses ja selle asemel mõtestaks lahti enda tegevuse – kuivõrd suudan pakkuda noorte jaoks atraktiivseid tegevusi ja neid sobivalt välja reklaamida – siis oleks ehk üks stressifaktor vähem.

Ligi kolmandik kurtis lapsevanemate passiivsuse üle ning mainis noorsootöö kitsaskohtadena rahastuse lühiajalisust ehk projektipõhisust ning noorte käitumisega seotud probleeme. Veidi alla poolte vastajatest töid kitsaskohtana välja valdkonna vähese väärtustatuse ja inimeste puuduse.

esinemis- ja väljendusoskused. Tundub, et noorsootöötajad peavad oma töös tähtsaks pigem üldisi suhtlus- ja koostööoskusi kui spetsiifilisi erialateadmisi.

Sarnaselt noorsootöötajatega pidasid ka tööandjad kõige vajalikumateks oskusteks ja teadmisteks noorsootöötajate suhtlusoskust, meeskonnatöö oskusi, kuulamisoskust, õppimis- ja arenemisvõimet.

Noorsootöötajate arvates on noorsootöös kõige vajalikumaks isikuomaduseks loominguilisus – seda mainisid pooled. Oluliselt kaks järgmist omadust on empaatiavõime ja hea stressitaluvus. Isikuomadustest rääkides ilmnesid erinevused vastajate arvamustes sõltuvalt sellest, kas noorsootöö oli nende jaoks ennekõike põhitöö, palgaline lisatöö või vabatahtlik töö.

Isikuomadused, mida erinevad noorsootöötajad tähtsustavad

	Esimesel kohal	Teisel kohal	Kolmandal kohal
Põhitööna noorsootöötaja	Loominguilisus	Stressitaluvus	Empaatiavõime
Palgalise lisatööna noorsootöötaja	Empaatiavõime	Loominguilisus	Ausus, siirus
Vabatahtliku töö tegijad	Loominguilisus	Sõbralikkus	Empaatiavõime

Need erinevused võivad olla tingitud noorsootöö eri motiividest. Inimesed, kelle jaoks noorsootöö pole põhitöö, hindavad kõrgemalt üldnimilikke omadusi, samas põhitööna noorsootööga tegelejad näevad, et oluline on ka hea stressitaluvus. Noortevaldkonnas ei ole harv, et inimesed tegeleb lisaks põhitööle ja/või palgalisele lisatööle ka vabatahtliku tööga, seega tuleb leiduda tõlgendamisega olla ettevaatlik. Üks, mis on andmeid koos vaadates ilmne – noorsootöötajad vajavad tuge stressifaktoritega toimetulekuks, ennekõike just põhitööna noortega tegelejad.

Töös vajalikest hoiakutest nimetasid uuringus osalenud kõige enam tolerantsust – 60% vastanuid pidas seda oluliseks. Teisteks olulisteks hoiakuteks olid optimism, avatus ja partnerlus noortega.

Mida peetakse vajalikuks õppida ja enda juures arendada?

Oskustest ja teadmistest vajaks noorsootöötajate meelest kõige enam arendamist uute erialaste meetodikate omandamine, millele järgnes projektide kirjutamine (vt joonis 2). Viimane oli 2005. aasta uuringus samas loetelus alles oluliselt seitsmendal kohal.

Kõrvutades noorsootöötajate arvamust noorsootöös vajalike ja isiklike arendamist vajavate oskuste kohta, ilmneb rida lahknevusi. Kõige suurem erinevus on suhtlemisoskuse hindamises. Neli viiendikku noorsootöötajatest pidas kõige olulisemaks oskuseks noorsootöös suhtlemisoskust, samal ajal nimetas seda arendamist vajava oskuseks vaid 18% noorsootöötajaist. Sarnane lõhe (küll väiksem) on ka meeskonnatööoskuste ja kuulamisoskuste olulisuse ning arendusvajaduse vahel.

Vastupidine olukord oli inglise keele oskusega. Selle arendamist peeti tähtsaks, aga noorsootöö tegemise jaoks mitte eriti oluliseks erialaseks oskuseks.

Noorsootöötajate ja nende tööandjate hinnangud noorsootööga seotud probleemidele langevad suuresti kokku, kuid tööandjad pidasid lapsevanemate passiivsust ja noorsootöö projektipõhisust märksa olulisemaks probleemiks. Tööandjad näevad samuti peamise probleemide allikana ülekaalukalt noorsootöö ebapiisavat rahastamist, samuti pidasid nad laste ja noorte passiivsust väga oluliseks noorsootööd takistavaks teguriks. Võrreldes noorsootöötajatega lugesid tööandjad lapsevanemate passiivsust ja noorsootöö projektipõhisust märksa olulisemateks probleemideks.

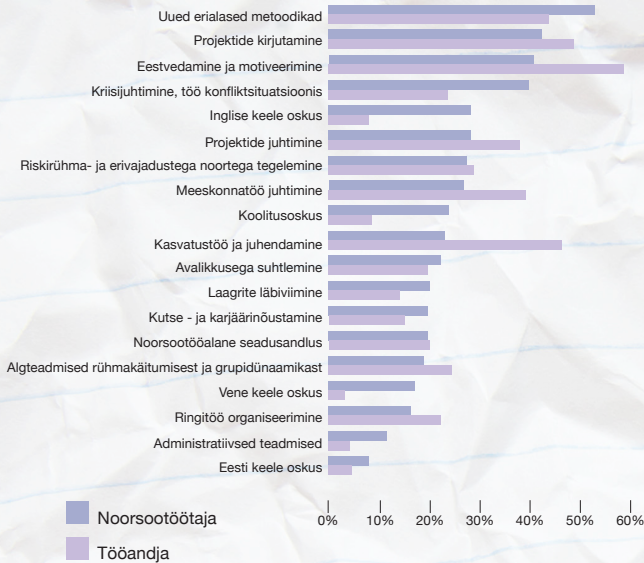
Noorsootöötajate probleemide pingereas kolmandat kohta hoidev noorsootöö vähene tunnustamine ja väärtustamine asetus juhtide kitsaskohtade järjestuses alles kuuendale kohale. Tööandjad töid oluliste probleemidena välja ka noorte käitumisega seotud probleemid, noorsootöök vajalike ruumide nappuse ja asjaosaliste eri arusaamad noorsootööst.

Noorsootöö jaoks olulised pädevused

Järgnevalt käsitleme noorsootöö tegemiseks olulisi teadmisi ja oskusi, isikuomadusi ja hoiakuid. Kõige olulisemaks oskuseks noorsootöös pidasid vastajad suhtlemisoskust – seda mainiti 80% juhtudest. Suhtlemisoskusele järgnesid meeskonnatöö oskus ja kuulamisoskus. Neljandana toodi välja motiveerimisoskused ning viiendana

Projektijuhtimise pädevuse arendamist pidas oluliseks vaid 28% noorsootõtajatest, projektide kirjutamist seevastu soovis arendada 41%.

Projektid aitavad kaasa noorsootöö mitmekesistamisele ning pakuvad olulisi rahalisi ressursse. Eelnevalt välja toodu põhjal võib oletada, et projektide eesmärgiks on sageli just noorsootöösse lisaraha toomine. Kas noorsootöö rahastajatel oleks võimalik saavutada kokkulepe pikemaajaliste mitmest etapist koosnevate jätkuprojektide laialdasemaks rakendamiseks, kus järgneva finantseeringu saamine sõltuks eelneva projektietapi tulemustest? See aitaks kaasa projektide tulemuslikkusele ja jätkusuutlikkusele ning projektide sidumisele regulaarse noorsootöoga.

Joonis 2. Oskused ja teadmised, mille arendamist noorsootõtajad ja töandjad oluliseks peavad (%).³

Kui hästi langevad kokku eri vaatenurgad koolitustele ja koolitusvajadustele?

Töandjad tähtsustavad vajalike koolitusteemadena ennekõike mitmesuguseid „pehmeid“ oskusi (eestvedamine ja motiveerimine; meeskonna juhtimine; kasvatustöö ja juhendamine) ning noorsootõtaja enesearengut, sealhulgas üldist suhtlemisoskust, enam kui noorsootõtajad ise. Samas peavad noorsootõtajad koolitamisoskust palju tähtsamaks pädevuseks, mida omandada.

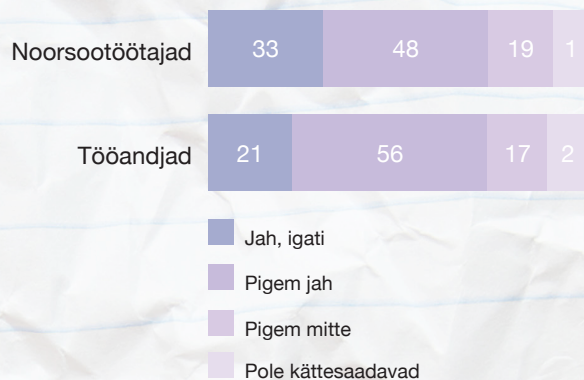
Kas töandjad ei loe noorsootõtaja poolt läbiviidavat koolitustegevust kasvatustöö ja juhendamise ega noorsootõtajate võrgustikutöö hulka kuuluvaks? Koolitaja-koolituse pakkumine noorsootõtajatele võiks olla oluline mitmel põhjusel: see kindlustab neid täiendavate meetoditega noorsootöös (kõige levinum omandamissoov) ja aitab kaasa võrgustikutöös omavahelisele õppele, võimaldab karjääri teha (nii noorsootöös kui selle väliselt) ja staatuses tõusta – noorsootõtaja, kes teeb kolleegidele häid koolitusi, on nii töandjate kui teiste noorsootõtajate silmis kõrgelt hinnatud. Tähtis on ka see, et koolitajaoskusi õppides saab tuge noorsootõtaja eneserefleksioon ning suutlikkus luua ning valida asjakohaseid sihtgrupi vajadustele vastavaid meetodeid ja kohaldada olemasolevaid meetodeid oma konteksti sobivaks. Ühtlasi tõuseb teadlikkus juba noortevaldkonnas olemasolevatest ressurssidest.

Euroopa Noored Eesti büroo 2010. aasta detsembris korraldatud õppematerjalide ja meetodite seminaril noorsootõtajatele jäi kõlama, et materjale ja meetodeid on palju ning mitmesuguseid, sealhulgas ka hõlpsalt veebist leitavaid, kuid noorsootõtajad ei ole neist teadlikud.

Kuna noorsootõtajad väärtustavad lisaks täienduskoolitusele kõrgelt ka õppimise omaenda kogemusest ja kolleegidelt ning tööd kirjandusega, võiks noortevaldkonnas täiendavalt toetada võrgustumist, supervisiooni ja kovisioone ning mentorlust.⁴

Koolituste kättesaadavus

Kolmandik noorsootõtajatest leiab, et erialased täienduskoolitused on olnud neile igati kättesaadavad. Ligi poolte töötajate jaoks on koolitused üldiselt kättesaadavad ning viiendikule noorsootõtajatest on koolitused peaaegu või täiesti kättesaamatud (vt joonis 3).

Joonis 3. Koolituste kättesaadavus noorsootõtajate ja töandjate hinnangul (%).

Noorsootõtajate ja töandjate meelest piirab noorsootõtajate koolitustel osalemist kõige sagedamini rahanappus. Materiaalsete ressursside vähesuses ei maksa töandja kinni koolituse osalustasu ja/või sõidukulud. Ka takistab noorsootõtajaid koolitustel osalemast aja puudus ning koolituse toimumise ebasobiv aeg. Eelkõige pealinnast kaugemal elavad vastajad kurtsid, et koolitused jäävad mõnikord kättesaamatuks, kuna nad toimuvad liiga kaugel ja transpordihüendus kodu ja toimumispaiga vahel on puudulik. Vene keelt kõnelevad noorsootõtajad on jäänud koolitustelt sageli kõrvale ka puuduliku eesti keele oskuse pärast.

Koolitustel osalemine ja hinnang koolituste kvaliteedile

Peaaegu kõik küsimustikule vastanud noorsootõtajad on osalenud mõnel täienduskoolitusel, aga osalemine ei pruugi olla kuigi süsteemne. Ainult 9% noorsootõtajate töandjatest märkis, et nende organisatsioonis on paika pandud täienduskoolitustel käimise kava või vastavad põhimõtted. Need vastajad olid tüüpiliselt üldhariduskoolide või suurte huvikoolide juhid. Valdava osa töandjate hinnangul puudub nimetatud kava või süsteem.

Viimase kolme aasta jooksul on noorsootöö valdkonnas tegutsevad inimesed osalenud kõige enam noorsootöö põhiteadmisi ja oskusi käsitlevatel koolitustel.⁵ Valdava osa noorsootõtajatest jäi koolitustega rahule, 59% juhtudest kasutati koolituse hindamiseks hinnet „5“. Täiesti rahulolematuid oli osalejate seas mõni üksik.

Noorsootöötajate arvamus koolituste kasust

- 1 Koolitused arendavad pädevusi, millest on praktikas kasu.
- 2 Koolitused on inspiratsiooniallikaks ja pakuvad positiivseid tundeid ning kinnitust, et ollakse väärtuslik ja õigel teel.
- 3 Koolitused võimaldavad laiendada koostöövõrgustikku ja soodustavad informaalset õppimist.
- 4 Koolitustel on vaheldust pakkuv ja rekreatiivne efekt, mis annab jõudu jätkata.

„Mida mina ühelt koolitustelt otsima lähen, on ka ilmselt võib-olla see /.../ vabaajaline osa, kus ma saaksin lihtsalt teiste inimestega rääkides uusi ideid ja mõtteid ja uusi nüansse ja /.../ hoolikamist.

Õppemeetodid

Kõige tõhusamaks peeti aktiivõppe meetodeid ning omandatava materjali praktikas järele proovimist. Väga kasulikena nimetati rühmatööd, probleemõpet, diskussioone, rollimänge ja ajurünnakute tegemist. Koolituse alguses on omal kohal sissejuhatavad ning tutvustavad harjutused. Soovitakse koolitusi, mis võimaldavad süvaõppimist ja omavahelist suhtlemist, kogemuste vahetamist, asjade läbiproovimist.

Samas oldi kriitilised aktiivõppe kohati ebaotstarbeka ja läbimõtlemata kasutuse suhtes, eriti toonitati rühmatöö liigset ja kohatut kasutamist. Noorsootöötajad peavad grupitööd koolitustel väga efektiivseks õpetamisstiiliks, sest see võimaldab kolleegidega arutleda, oma tööst rääkida, kogemusi vahetada ja ideid genereerida. Kui aga kogu koolitus koosneb ainult grupis vestlemisest ning koolitaja roll on arutlemisteesmasid esitada, siis muutuvad noorsootöötajad rahulolematuks.

Samuti toodi välja, et vahel ei tee koolitajad piisavalt eeltööd, ei uuri grupi vajadusi ega selgita oma koolitusmudeli valikuid ning ei kohalda oma lähenemisi gruppide vastavalt. Ka selles osas võiks aidata koolitajakoolitus, eriti koos mentorluse, kovisiooni ja supervisiooniga, mis aitab noortevaldkonna koolitajail reflekteerida oma tegevuse asjakohasust, sh õppemeetodite kasutust.

Intervjueritud jutustasid, kuidas neile valmistab kõige rohkem pettumust see, kui koolituse pealkiri ja päevakava on reklaamis head, aga koolitusel selgub, et teemakäsitlus on liiga üldsõnaline, teoreetiline ja elukauge.

Lisaks grupis tehtavatele ülesannetele peeti koolituse juures vajalikuks ka loengulist osa, ent selle maht kogu kursusest peaks olema praktiliste harjutustega võrreldes väiksem.

Nähakse ka mitmekesise koolitusmudeli väärtust. Noorsootöötajad ootavad koolitusi, mis on seatud vastavusse nende vajadustega, kus on selgelt olemas koolitaja sõnum, lõimitud praktiline ja teoreetiline pool ning kus on kasutatud aktiivõpet ja jagatakse materjale (elektroonselt või paberil).

Noorsootöötajates teatavaid kõhklusi tekitav e-õpe on kohane koolitusse sisse tuua pärast silmast silma tutvumist, see peab olema paindlik. E-osa tuleb läbi viia läbimõeldud ja mugavas keskkonnas, eriti nendele noorsootöötajatele mõeldes, kelle senine kokkupuude veebiga ja info-kommunikatsioonitehnoloogia vahenditega on tagasihoidlik. Tähtis on esimesel kokkupuutel saavutada eduelamus ja kogeda, kuidas e-õpe on abiks ka võrgustumisel ning aitab edaspidi kontakte hoida. Kuna ka tasemeõppes kasutatakse üha enam e-õpet, aitab noorsootöö täienduskoolituses hea e-õppe kogemuse saamine kaasa kõrgkoolis e-õppes tulemuslikule osalemisele ja vastupidi.

Kuidas noorsootöötajate koolitustega edasi minna?

Noorsootöö jätkusuutlikkuse seisukohalt on oluline pakuda lisaks nõutud projektikoolitustele ka kursusi strateegilise partnerluse, poliitikakujundamise ja kvaliteedi juhtimise ning enesehindamise alal. Nendega lõimitult oleks oluline õpetada baasilisi suhtlemis- ja koostööoskusi, mille suhtes noorsootöötajad näitavad üles huvi vähem, aga mis on olulised eelmainitud oskuste kasutamiseks ja ka noorsootööks üldse. Nende oskuste omandamist võiksid toetada ka kitsamad erialased kutsestandardid noorsootöötajate alamrühmadele, kus vastavate pädevuste arendamine on ette nähtud.

Oluline siht noortevaldkonna koolitustes võiks olla noorsootöötaja kui ennatjuhtiva õppija väljakujunemine, kes on iseseisva kriitilise mõtlemisega ja teadlik nii koolitusturul pakutavast kui ka muudest enesetäiendusvõimalustest. Laiemalt võiks noorsootöötajate koolitustegevuse plaanis rääkida kahest tegevusstenaariumist: konservatiivsest ja komplekssest. Mida need noorsootöötajate ja koolituste korraldajate jaoks tähendaksid? Sellest on võimalik lugeda uuringutulemusi käsitleva raamatu lõppsõnast.

Rein Murakas

Töötab Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi sotsiaalse analüüsi meetodite lektori ja sotsioloogia õppesuuna programmijuhina.

Andu Rämmer

Noorsoouurija. Töötab TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi sotsioloogia lektorina.

Uku Visnapuu

Koolitaja kes uurib noortevaldkonna koolitusvajadust, mentorlust ja õpetamise kvaliteeti ülikoolis.

¹ Raamat „Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused“ on avaldatud trüki ja seda levitab Euroopa Noored Eesti büroo. Raamat on kättesaadav ka veebis aadressil mitteformaalne.ee/assets/ftpupload/noorsoototajate-uuring-2010.pdf Noorsootöötajate pädevuste ja koolitusvajaduste uuring viidi läbi SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo tellimisel Euroopa Sotsiaalfondi poolt kaasrahastatava riikliku programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames.

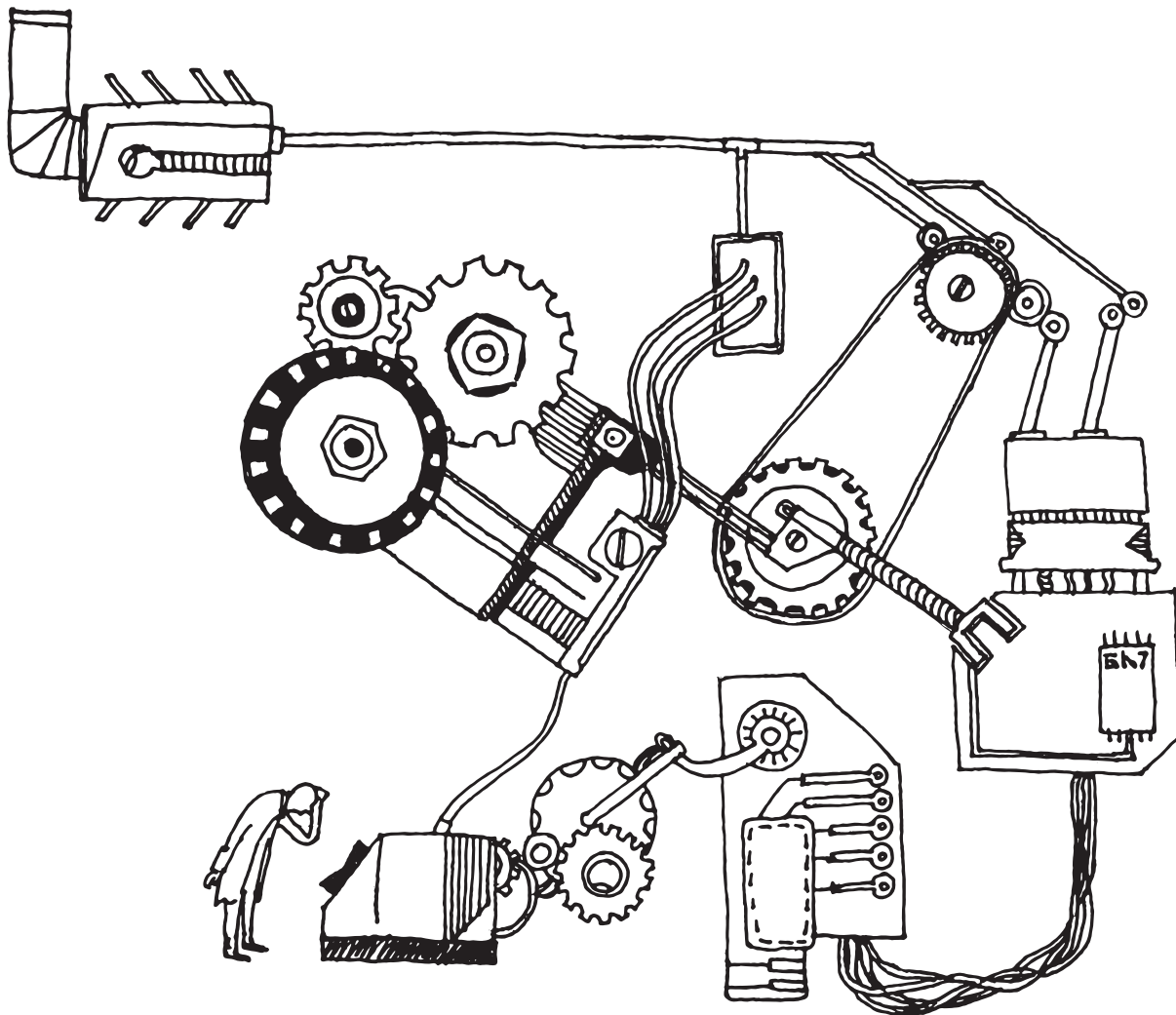
² Soovi korral oli võimalus täita küsimustik ka vene keeles.

³ Joonis on koostatud etteantud valikvastuste baasil. Uuringutulemusi tutvustavas raamatus lk 89 on esitatud vabade vastuste kodeerimise teel saadud analoogne joonis, kust joonistub välja mõnevõrra teistsugune pilt.

⁴ Pikemalt võib mentorlusest, supervisioonist ja kovisioonist lugeda Uku Visnapuu artiklist „Tugi noorsootöötaja professionaalsele ja isiksuslikule arengule,“ mis ilmus MIHUSE viiendas, erinoorsootöö teemalises, numbris 2010. aasta novembris.

⁵ Põhiteadmiste ja -oskuste loetelu on toodud noorsootöötaja kutsestandardis, mis on leitav www.kutsekoda.ee

Noorsootöö tulevikust tilkhaaval

EMSLis kodanikuühiskonna arengutest rääkides oleme rohkem kui korra oma liikmesorganisatsioonidega vaielnud, kas noorte osaluse teemat tuleb eraldi käsitleda või mitte. Noorteorganisatsioonid ütlevad, et noorte rolli peab arvestama horisontaalselt kõikides valdkondades ja seega tuleb käsitleda eri juhtumina. Selle peale ütleme meie, et me pole valdkondlik organisatsioon ja seega ühtki konkreetset valdkonda – ei noorsootööd, vähemuste huve ega keskkonnakaitset – ei esinda. See on eelkõige noorteühenduste endi roll hoida noorteteemasid tähelepanu all ja EMSLi kui kodanikuühiskonna eestkosteorganisatsiooni osa on seista kogu kodanikuühiskonna arengu eest. Lisan omalt poolt, et minu meelest ei ole noorteorganisatsioonid ise kasutanud kõiki võimalusi, kuidas enam noortetemaatikat ühiskondlikus arutelus hoida, ja siinkohal annangi paar soovitusi.

Enam arukat mõttevahetust

Esiteks tuleb aruteludes tugineda enam faktidele, mis kinnitab noorte rolli tähtsust. Sageli jäävad need väited emotsionaalsele pinnale, nagu „noored on meie tulevik“ või „kes teeb tulevikus otsuseid“. Enam võiks toetuda statistikale ja uuringutele, mitte eeldada, et nagunii on kõik noorte teemade olulisuses veendunud. Tulevikuteemalistel aruteludel mõjuvad palju veenvamalt statistilised väited energiaküsimustes, ühiskonna vananemisest, globaalsetest kliimamuutustest. Milline on põhjanev statistika, mis seljatakse noorte osaluses kahtlejad? Seetõttu on ka väga oluline roll MIHUSel – anda noorsootöös tegetsejatele objektiivset infot noorsootöö seisust nii riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil. Lisaks info andmisele peab MIHUS ka omalt poolt pingutama, et see info iga noortega tegeleva organisatsioonini jõuaks ja mitte ainult postkasti, vaid käitumisse ja hoiakutesse.

Noorte eest seisjad peaksid pakkuma argumenteeritud arutelu. EMSL on ametnikele kaasamiskoolitusi tehes rohkem kui korra kuulnud ametnike suust kahtlusi, kas vabaühendusi ka koolitatakse. Sageli on vabaühenduste soovid selgelt sõnastamata, läbirääkimised jäävad ainult lahmivale tasandile ja ei ole aru saada, kas esindatakse laiemat huvigruppi või ainult oma isiklikku arvamust. Kuuldused koosolekute, kus kaasatavad noorteühendused lähevad ähvardavaks, ironiseerivaks ja kurjaks, levivad üle maa. Ilmselt ei ole see süüdistus kõigile noorteorganisatsioonidele, kuid tuleb meeles pidada, et üks halb kogemus rikub mulje pikaks ajaks. Kuidas saab see noorteühendustest tõsiseltvõetava mulje jätta ?

Enda õuest kaugemale

Siin võib vastuväiteks öelda, et kas pole mitte ametnike kui kaasajate roll arutelusid ohjes hoida, erinevad arvamused kokku koguda, neid omakorda osapooltele vahendada ja nende vahel ühisosasisid leida. Osalt on see ootus õigustatud. Aga usun, et igasugune koostöö on tulemuslikum, kui osapooled ei jagune „teieks“ ja „meieks“, vaid kõik pingutavad ühiselt sõnastatud eesmärkide suunas. Kui noorteorganisatsioonidelt nõuab pingutust eri arvamuste koondamine, mis aga omakorda järgmise koosoleku tulemuslikumaks muudab, siis on hädavajalik selliseid samme astuda, mitte olla rollides kinni ja nõudlikult vastaspoole suunas vaadata.

Ja viimaseks ettepanekuks noorteorganisatsioonidele on igapäevatöös avarama silmavaate rakendamine. Siin ei saa süüdistavalt otsa vaadata katusorganisatsioonidele, kes eestkostet teevad – Eesti Noorteühenduste Liit on eeskujulikult tegelnud sellega, et noorsootöö teema oleks pidevalt Eesti ühiskonnas luubi all. Aga usun, et noorsootöö jõuab tõhusamalt pildile, kui ka väiksemad organisatsioonid – kohalikud noortekeskused, noorte osaluskogud, külaseltside noorterakud – tajuksid oma vastutust noorsootöö päevakorra le tõusmise eest. See tähendab oma tagasihoidlikkusest ülesaamist ja järjepidevalt oma tegevusest teavitamist. Aga sama palju tähendab see üle-eestilistel üritustel osalemist, mis puudutavad nii noorsootöö kui ka kodanikuühiskonna edasisi arenguid, sõnaga, näidata, et Eestis on arvestatav hulk vastutustundlikke vabaühendusi, kelle jaoks on noorsootöö eluliselt oluline. Ja seeläbi jõuab see ka avalikkuse teadvusesse.

Niisi järgides ammutunud väljendit „tilkhaaval uuritab vesi augu ka kivisse“ väidan, et kõik eelpool toodud elemendid – noorteorganisatsioonide professionaalsus, tõsiseltvõetavus, koostöövalmidus ja tulemustele orienteeritus – toovad tasahilju muutuse noorsootöö arengusse Eesti ühiskonnas. Hiljuti kuulsin aga selle väljendi kohta ka kriitilist küsimust: kuidas olla kindel, et see tilk jõuab kivil kogu aeg samasse kohta? Ja minu arvates esitab see olulise ülesande, mõtlemaks edasi noorsootöö strateegilistele suundadele ja sihiseadmisele.

Osaliselt tuginevad ettepanekud juhtumianalüüsidele EMSLi vastlõppenud projektis "Mittetulunduslikud esindusorganisatsioonid kui võrdväärsed partnerid riiklike otsuste planeerimisel ja elluviimisel", mis toimus tänu Euroopa Sotsiaalfondi Tarkade otsuste fondi strateegilise juhtimissuutlikkuse arendamise alameetmele. Täpsemalt www.ngo.ee/tof.

Elina Kivinukk

EMSLi koolitusjuht

Ajakirja väljaandja:

Sihtasutus Archimedes
Euroopa Noored Eesti büroo
Koidula 13 a
10125 Tallinn
tel 6979236
faks 6979226
euroopa.noored.ee
www.mitteformaalne.ee

Ajakirja MIHUS väljaandmist toetatakse Euroopa Sotsiaalfondi ja Eesti Vabariigi kaasrahastamisel elluviidavast programmist "Noorsootöö kvaliteedi arendamine".

Toimetaja: Marit Kannelmäe-Geerts
Keeletoimetaja: Erle Luuk

Jaga oma fotosid ja võid leida need järgmistest ajakirja MIHUS väljaannetest!

Ootame kõigilt noortelt ja noortevaldkonnas tegutsevatelt inimestelt fotosid teie igapäevaelust, tööst ja inimestest. Teie poolt saadetud piltidest soovime luua fotokogumiku, mille abil hakkavad valmima järgmiste ajakirja numbrite kujundused. Fotosid ootame kõikvõimalikel noorte elu ja noorsootööga seotud teemadel: inimesed (ja miks mitte ka loomad); meeleolu; esemed; tegevused; olustikud; emotsioonid ja situatsioonid... Oluline on, et pildid oleks hea kvaliteediga ja oleksid nõnda erilised ning silmapaistavad, et neid ei saa jagamata jätta!

Pildi suurus ja formaat: jpg, 300 dpi, A4 (210 x 297 mm) suurused.
Pildi üleslaadimiseks täida järgnev vorm: tartu.archimedes.ee/eneb/

Üks autor võib panustada ka mitme fotoga! Tähtaeg fotode sisestamiseks on 01.07.2011! Pildi üleslaadimine tähendab nõusolekut sellega, et seda fotot kasutatakse ajakirja MIHUS kujunduses ning seda, et oled pildil olevatelt isikutelt küsinud ka nende nõusolekut. Seega enne laadimist palun mõtle ja küsi!

Hindame Sinu panust väga kõrgelt!

*Suur aitäh kõigile, kes
käesolevasse numbrisse
ideeliselt, sisuliselt ja
praktiliselt panustasid!*

